

Hikaye

KONSOLOSUN KÖPEĞİ

Seydi Yılmaz

Konsolosun Köpeği

KONSOLOSUN KÖPEĞİ

Şeref YILMAZ

KONSOLOSUN KÖPEĞİ

Copyright © Sütun Yayınları, 2008

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Kalender YILDIZ

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Necmi TOPAL

ISBN
978-975-9089-44-3

Yayın Numarası
42

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7

Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Nisan 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşluğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Sütun Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.sutunyayinlari.com

*Bu hikâyeler, uzun süredir kendini gizli-
yordu. Ortaya çıkışını Ömer Lekesiz'in
ısrarına ve teşvikine borçludur.*

İçindekiler

Filateli servisi /	9
Bülbül /	19
Delilik bulaşıcıdır /	29
Konsolosun köpeği /	33
Gurbet /	53
Sürgün /	67
Kirli araba /	79
Ekmek parası /	83
Sultanın hizmetkârı /	89
Bir hasret ülkesi /	97

Filateli servisi

Önündeki pullar dikkatimi çekti. Zarfın içinden çıkardığı pulların bazılarını bir tarafa, bazılarını da diğer tarafa koyuyordu:

-Meraklısınız galiba?

-Sorma! Filateli servisi bana çalışıyor.

Yanına oturdum, bir süre izledim, bana döndü:

-Siz de meraklısınız galiba?

-Sizin kadar değil...

Pulları düzenlemeye devam etti. Ayırdıklarını arasına gözden geçiriyor, sonra elini tekrar zarfın içine atıyordu. Pullara bazen iyice yaklaşıyor, onların üzerindeki yazıları ve tarihleri okumaya çalışıyordu.

-Burada kaç pul var?

-Yüz civarı...

-Kaç senedir pul koleksiyonu yapıyorsunuz?

-Beş seneyi geçti.

-Başka pulunuz var mı?

-Hayır, hepsi bu kadar.

-Bunların içinde yabancı pul var mı?

-Hayır, hepsi yerli... Başka ülkelerin pullarından bulmak kolay mı sanıyorsun?

Önündeki pulları, birer birer gözden geçirip tekrar zarfın içine koymaya başladı. Bu kez az önceki işlemin tersini

yapıyordu. Pullara, sadece iş olsun diye baktığını anlamıştım. Pullarını zarfa koyarken teklifte bulundum:

- Görmek isterseniz, size pullarımı getirip gösterebilirim.
- Elbette, çok iyi olur.

Hafta sonu buluşmak üzere ayrıldım. Daha sonra evde, pullarımı birer birer elden geçirdikten sonra, albümü çantama koyup dükkâna vardım. Beni hemen tanıdı:

- Pullarını mı getirdin?
- Evet.

Çantamdan pul albümümü çıkarmaya çalışırken, oturduğu yerde heyecandan duramayıp ayağa kalktı. Pul albümümü masanın üstüne koydum. Rahatlamıştı. Derin bir iç çekerek sandalyesine oturdu ve albümün kapağını dikkatle açtı. Bir kaç sayfaya göz gezdirdikten sonra durakladı ve dudağını bükerek kendi kendine mırıldandı:

-Hımm! Yabancı pullar bunlar! Bazılarından iki tane! Bu pul, Birinci Dünya Savaşı yıllarından kalma... Bak sen, bu pul Hiroşima'ya atılan atom bombasının hatırasına basılmış...

Uzun süre bu şekilde söylendikten sonra kararlı bir ses tonuyla:

- Kaç tane pul var burada?
- Üç yüzden fazla...
- Yaaa! Ciddi misin?
- Evet!
- Bu kadar pulu kaç senede biriktirebildin?
- Üç senede...
- Nasıl yani?
- Basbayağı bildiğin gibi...
- Mümkün değil! Bu kadar pulu üç senede biriktiremezsin.
- Biriktirdim işte... İster inan ister inanma!

Dudağını hayretle büktü ve başını yana eğerek bakışlarını karşı duvara dikti:

-Pul koleksiyonuna başlamana sebep olan bir hikâyen vardır elbette...

-Evet, var.

-Nasıl bir hikâye bu?

-Benim bu kadar pulu biriktirmeme bir posta kutusu sebep oldu.

-Posta kutusu ile pul koleksiyonunun nasıl bir ilgisi olabilir?

-Neden olmasın? Posta kutusuna pul gelemez mi?

Biz anlaşmaya çalışırken içeriye giren bir müşteri, deri montunun boyanıp boyanmadığını sordu.

-Hazır, dedi.

Gözlüğünü çıkarıp masanın üzerine koydu ve önlüğünü sıvazlayarak yavaşça ayağa kalktı. Deri montu, askıdan alıp müşteriye verdi. Müşterisini gönderdikten sonra, tamir edilmeyi bekleyen birçok deri çanta, kemer ve köpek tasması arasından duvarda duran yarı seyyar lümfonu aldı; masasına getirdi.

-Dur hele bir çay söyleyeyim de sonra devam edelim.

Keyifle oturdu; elinde tuttuğu lümfonun düğmesine basmasıyla birlikte, çaycının sesi duyuldu. Bu ses, acil durum ekiplerinin telsiz cızırtılarını aratmayacak kadar ciddi ve gürültülü idi. Sanki dünyanın öbür ucundan feryat eden bir sesin, uzayda değişik dalga boylarından geçerek saraç dükkânında yankılanmasını duyuyordum. Birçok cızırtı arasından, kablonun öbür ucundaki çaycının *"buyurun, çay ocağı..."* sesini güçlkle anlayabildim. Karşıyla iletişim kurmuş olan saraç, ağzını lümfona iyice dayadı:

-Saraç Sami'ye iki çay...

Cızırtılar arasından:

-Anlaşıldı, sesi yankılandı.

İletişim faslının başarıyla sona ermesinin ardından Sami Usta lümfonu tekrar yerine asarak masasına oturdu:

-Eee... Nasıl oldu bu iş?

-Posta kutusu sebep oldu...

-Orasını anladım da, nasıl oldu?

-Üç sene önce idi. Kiralık evlerde adresim sürekli değişiyor. Uzun uzun mahalle, cadde ve sokak isimleri yazmaktansa bir posta kutusu kiralamayı tercih ettim. "*Mektup yazana da cevap verene de kolaylık olur.*" diye düşündüm.

Sözümü kesti:

-Mektup yazan kaldı mı ki?

Haklısınız! Benimki mektuptan öte fatura türü evraklar için düşünülmüş bir yöntemdi.

-Hımm! Her neyse...

Posta kutusunu kiraladıktan sonra yeni bir kilit aldım; on dokuz numaralı posta kutusuna kilidi taktım. Birkaç gün sonra postaneye uğradım. Aslında beklediğim bir mektup, evrak filân yoktu... Posta kutusunu açınca bir mektup gördüm. Zarfın üzerindeki ismi tanıımıyordum. Demek ki bana ait değildi. Zarfı alıp arka odadaki memura gittim:

-Bu mektup benim posta kutuma gelmiş. Sanırım ben-den önce kiralaayan kişiye ait. Size bırakayım, belki gelip sorar, dedim.

-Bize bırakmayın, dedi. Burada ona ait kiralık posta kutusu yoksa, gelmez.

-Peki, ben ne yapacağım bu zarfı?

-Ne yaparsanız yapın. Çöpe atın! Ben almış olsam da yine çöpe atacağım.

-Peki, dedim; ayrıldım.

"*Zarfı daha sonra atarım.*" düşüncesiyle çantama koydum. Sonra o zarfı unutmuşum. Bir zaman sonra çantamı karıştırırken zarfı gördüm. Merak edip açtım. Bakım, zarf pul dolu...

-Yapma ya!

-Evet...

-Epey var mıydı?

-O zaman merak edip saymıştım. Yalan olmasın, iki yüze yakın idi.

Sami Usta hayretini saklayamadı:

-Nee? O kadar pul ha! Vay be!

-Önünüzdeki albümde gördüğünüz o tarihleri eski dünya pulları var ya?

-Evet!

-İşte onların çoğu posta kutusundaki zarftan çıktı.

-Şanslı adamsın vesselâm...

Sami Usta bir yandan beni dinliyor, bir yandan da albümdeki pullara bakıyordu. Dalıp gitmişti. Bazı pullar dikkatini çekiyor, durup o pullar hakkında yorum yapıyordu. Devlet başkanları adına basılmış pullara bakıyor, birer birer onlar hakkında bilgi veriyor, sonra da bu insanların en karakteristik özelliklerini anlatıyordu.

Pulları hayretle inceleyen Sami Usta, bir ara:

-Papağan milletini bilirsin, değil mi? dedi.

-Pek bildiğimi söyleyemem. Sadece duyuyorum o kadar!

-Jago papağanını biliyor musun?

-Hayır! Kuşlar hakkında o kadar detaylı bilgim yok.

Önündeki albümden bir pul gösterdi:

-İşte bak, bu Jago papağanı... Türkiye'ye dışarıdan getiriyor. Getirilenlerin en küçükleri dokuz aylık...

-Daha küçükleri neden getirilmiyor?

-Buranın iklimine ayak uyduramıyorlar da ondan...

-?

-Yaa! Papağan deyip geçme... İnsan kadar yaşayanları vardır bunların... Özellikle bu sözünü ettiğim türleri var ya? Bunlar insanlardan daha fazla yaşar.

-Yaaa!

-Tabi ki... Churchill'in papağanı hâlâ yaşıyor, bilmiyor musun?

Her baktığı pul hakkında ilginç bilgiler veren Sami Usta:

-Demek bu pulların hepsi posta kutusundan çıktı? dedi.

-Hepsi değil, dedim.

-Bir kısmını da biriktirdin tabi ki...

-Aslında kalanları da biriktirdiğimi söyleyemem. Kalanların da büyük bir kısmı sürpriz olarak karşıma çıktı.

Ben böyle deyince, Sami Usta'nın gözleri fal taşı gibi açıldı. Merakı daha da arttı:

-Nasıl oldu bu iş?

-Posta kutusundan çıktı.

-Yahu anladım onu! Sen diğerlerinin nereden çıktığını anlat!

-Onlar da posta kutusundan...

-Allah Allah! İşe bak ya! Sen bana şaka yapmıyorsun değil mi?

-Hayır! Son derece ciddiyim.

-Yani başka bir posta kutusu kiraladın, pullar arkandan oraya da koştun öyle mi?

-Hayır, öyle değil... Ben posta kutuma gelen bu pulları atmadım ve pul koleksiyonu yapmaya başladım ya? İki hafta sonra posta kutuma baktım; yine bir zarf... Zarfı hemen tanıdım. Önceki pul zarfının aynısı idi. Açtım zarfı; baktım; içinde yine bir sürü pul...

Sami Usta sandalyesinden hızla kalktı:

-Allah Allah! İşe bak sen...

-Ben de şaşırdım doğrusu Sami Usta... Alıp onları da koydum albümüme... Oldu mu iki yüzden fazla pul! Al sana harika bir pul koleksiyonu...

-Başkalarının beş sene biriktiremediğini, iki haftada biriktirdin yani...

-Bir bakıma öyle oldu.

-Peki, senden önceki adam filateli servisine mi üyeymiş? Benim cevabımı beklemeden kendisi ekledi:

-Ama öyle olsa bile birkaç tane yeni çıkan pul gelir. Bu kadar pul göndermez ki filateli servisi...

Merakını gidermek için araya girdim:

-Sebebi o değil... Zarfın içinden çıkan İngilizce nottan anladığım kadarıyla bu adam uluslararası pul koleksiyoncularıyla değiş tokuş yapıyormuş. Bana bir dernek gibi geldi. Kendi aralarında birbirlerine sürekli değişik pullar gönderiyorlar sanırım.

-Vay be! Senden önceki kiracı, profesyonel bir pul koleksiyoncusu imiş.

-Sanırım öyle imiş...

-Yani şimdi bu pullar, sen otururken ayağına geldi, öyle mi?

-Öyle oldu sayılır.

-Birer birer biriktirmedin yani?

-Yok, canım, ona can mı dayanır sen de...

Sami Usta ağzı açık, gözleri fırlamış bir hâlde yüzüme uzun süre baktıktan sonra gülümsedi:

-Senin konuştuklarından bir şey anlamıyorum. Kendimi aptal gibi hissetmeye başladım. Yahu pul birer birer biriktirmez mi?

Sami Usta'nın dediği doğrudu. Pul koleksiyonu yapanlar, filateli servisine giderek sadece en son çıkan birkaç hatıra pulu bulabilirlerdi. Herkes avuç avuç pul alıp götürmezdi. Asıl benim karşılaştıklarım anormaldi. Bundan dolayı Sami Usta'ya karşı müstağni davranmak hoşuma gidiyordu.

-Haklısınız, dedim. Pul birer birer biriktirilir. Ama ben bu yolu tercih etmiyorum. Gelemem öyle sıkıntılı işlere... Pul benim ayağıma gelmeli...

-Yani sen pulun ayağına gitmez misin?

-Hayır! Uğraşamam öyle perakende işlerle. Zaten pullar beni bir şekilde bulur. Hem de öyle birer birer değil, toptan çıkarlar karşıma...

-Karşına pullar çıkar mı çıkmaz mı, posta kutusunu bırakınca görürsün.

-Posta kutusuyla ilgisi yok. Posta kutusunu bıraktım. Başka yerde yine karşıma çıktı.

-Şaka yapma Allah'ını seversen!

-Şaka değil!

-Nerede karşılaştın peki?

-Yurt dışında...

-Nasıl?

-Yurt dışına tatile çıkmıştım. Otel lobisinde gazete okuyordum. Az sonra otel görevlisi gelip beni, kalacağım odaya götürdü. Tam kapıdan çıkmak üzere iken tekrar içeri girdi; masanın çekmecelerini açarak bir defter çıkardı:

-Eğer pul koleksiyonu yapıyorsanız bunu alabilirsiniz, dedi.

Otel görevlisinin söylediklerinden bir şey anlamadım. Baktım bir pul albümü... Kafamda bir sürü soru dolaşıyordu. Kimindi bu albüm? Neden bana veriliyordu? Aynı soruları görevliye sorunca, işin aslını öğrenmiş oldum. Bu albümü birkaç hafta önce otelde kalan bir müşteri bırakmış. Görevlilere de, meraklı birisine hediye etmelerini söylemiş. Odada birkaç kişi kalmışsa da kimse merak duymamış. Otel görevlisine:

-Albümü inceleyip size cevap vereceğim, dedim.

Odadan çıktı. Ben albümü incelemeye başladım. Pulların büyük bir kısmı tarihî idi. Böyle bir pul koleksiyonunu kim, niçin bırakır? Bu sorunun cevabını öğrenmeme imkân yoktu. Otelden ayrılırken pul albümünü almak istediğimi otel görevlisine bildirdim. Bu da benim ayağıma yabancı ülkede gelen bir pul sürüsü idi.

Sami Usta; şaşkın bir hâlde ne diyeceğini bilemiyordu. Hayretini ifade eden birkaç el hareketinden sonra:

-Olamaz böyle bir şey ya... diyebildi.

-Oldu bile... dedim.

Gözlerimin içine dikkatle bakarak şaka yapıp yapmadığımı anlamaya çalışıyordu:

-Sen bunları şaka olsun diye söylemiyorsun değil mi?

-Pullar önünüzde... Bu kadar pul başka türlü biriktirilir mi?

-Haklısın.

Sami Usta, pulları iyice inceleme fırsatı buldu. Vakit ilerlediği için pul defterimi alıp ayrıldım. Pullarımın takdir görmesinden mutluydum. Zengin bir pul koleksiyonum var sayılırdı.

Pullarıma yenilerini eklemek için ara sıra filateli servisine uğruyor, yeni gelen hatıra pullarını inceliyordum. Servisteki görevli ile tanıştık. Bir gelişimde görevli:

-Telefon numaranızı bırakırsanız, yeni gelen pullardan sizi haberdar edebiliriz.

Bu teklif hoşuma gitti. Telefon numaramı verdim. Beni zaman zaman arıyorlardı. Bir keresinde görevli:

-Siz pula meraklısınız. Eğer farklı pullar almak istiyorsanız, alt kattaki görevlinin pul koleksiyonu var, dedi.

Alt kata inip koleksiyonu olan kişiyi buldum. Yukarıdan gönderdiklerini söyledim. Bakmam için pul defterini uzattı.

Ayaküstü baktım. Hepsi yerli ve yeni pullardı. Belli ki filateli servisine gelen her puldan kendisine de bir adet ayırmış.

-Bu pulları niçin satıyorsunuz?

-Koopratifimin ara taksidi var da onu ödeyeceğim. Yoksa satmam pullarımı...

Çok para isteyeceği belliydi. Eve ekmek almak için satmıyordu adam pullarını... Ev almış da taksidini karşılamak için satacakmış; hem de ara taksit... Ara taksit demek, ayağını yerden kesecek araba parası demek...

-Ne kadar istiyorsunuz bu pullara?

-Ara taksidimi ödeyebilmem için beş ay alacağım maaşı harcamamam lâzım...

-Yani beş maaş istiyorsunuz, öyle mi?

-Evet...

-Kararımı size bildiririm, deyip ayrıldım.

Adamın istediği fiyatı fazla bulduğum için tekrar gidip konuşma gereği duymadım. O pulların ara taksidi karşıladığı yerde, benim pullarımla ev satın alınabilirdi.

Bir gün iş dönüşü posta kutusuna baktım. Faturaların içinde bir de zarf vardı. Zarfın üzerinde "filateli servisi" yazıyordu.

Bülbül

*“Andelib-i zârı berg-i gülle tekfîn ettiler
Bir ‘Gülîstan’ beytini üstüne telkîn ettiler”*

Gurbetin mahzun havasını iliklerine kadar hissetti. Günde sadece birkaç saat yayın yapılmasına izin verilen TRT Avrasya kanalını açtı. Hüzünlerini dağıtmak için bir yol aradı.

Kendi dilinde yayın yapan bir kanalı, kısa süreli de olsa dinlemek, güzel bir duyguydu. Televizyona baktı; TRT'nin sunucusu, gurbete dair türküleri ve şarkıları anons ediyordu. Türküleri pek beğendiği için *“Tam bana göre...”* dedi. Kanepenin üzerine oturdu; dinlemeye başladı. *“Bir yiğit gurbete gitse gör başına neler gelir...”* sözleri, beyninde yankılandı. Türküyü, bitinceye kadar dinledi. Arkasından anons edilen başka bir şarkı şöyle başlıyordu: *“Gurbet o kadar acı ki/Ne varsa içimde/Hepsi bana yabancı/Hepsi başka biçimde...”* Biraz dinledikten sonra buğulu gurbet havası, kafasıyla beraber kalbini de sardı. Kaşlarını çattı; derin derin nefes alıp verdi. Bir süre dinlemeye çalıştı ama şarkının sonunu getiremedi. Başını ellerinin arasına aldı; hüngür hüngür ağladı.

Hummalı bir hasta gibi ateşler içinde yanmaya başladı. Kalktı; lavaboya doğru ilerledi. Elini yüzünü yıkadıktan sonra gelip kanepeye oturdu. Hiç hareket etmedi; bir süre öylece bekledi. Sonra gözyaşlarını silip ayağa kalktı.

-Canım çay istiyor, diye mırıldandı.

Mutfağa doğru yürürken telefon sesiyle irkildi. Özbek edebiyatına vukufiyetiyle tanınan kadim dostuydu arayan... Özbek dilinin, yaşayan büyük ustalarından sayılıyordu. Telefonda bu sesi duyunca, yüzünde buruk bir tebessüm belirdi. Arkadaşı, akşama evine çaya gelmek istediğini ve kendisine bir sürprizi olduğunu söylüyordu. Sevinmişti İhsan Bey. Telefonu kapattıktan sonra kendi kendine:

-Vefalı dost; inayet, hatta siyanet gibidir, dedi.

Erkin Eke akşamın alaca karanlığında, içinde bülbül olan bir kafesle çıkageldi.

-Bu, benden sana hediye, dedi.

-Erkin Eke, bu da nereden çıktı?

-Sana doğum günü hediyesi olarak getirdim.

İhsan Bey, son derece mutlu oldu. Bülbülün bulunduğu kafesi, masanın üzerine koydu ve birlikte sohbete daldılar. Arada bir, karşıda duran kafesteki bülbüle bakıyorlardı.

Bülbül, sohbetleri bitinceye kadar hiçbir tepkide bulunmadı. Arkadaşı, kalkmak için izin istediğinde saat gece on ikiyi vuruyordu.

İhsan Bey, dostunu uğurladıktan sonra bülbülü uzun uzun süzdü. Bir bülbülü ilk kez bu kadar yakından görüp inceliyordu. Bülbülü süzerken dalıp gitti, sonra başını iki yana sallayıp kendi kendine mırıldandı:

-Senin adına ne hikâyeler söylendi ey bülbül; ne aşklar yaşandı. Dünya döndükçe senin efsanen hiç bitmeyecek!

Zaman epeyce ilerlemişti... İhsan Bey, esnemeye başlamıştı. Sıkıntılı bir günün yorgunluğunu iyiden iyiye hissediyordu. Ayağa kalktı; bülbüle döndü:

-Sana ve bana iyi geceler güzel kuş, dedi.

Sabahleyin saat sesi yerine kuş sesiyle uyandı. Önce rüya gördüğünü sandı. Evine getirilen bülbülün sesiydi bu. Ya-

tağından kalkıp perdeyi araladı; dışarıda inanılmaz derecede güzel bir bahar güneşi gülümsüyordu. Nisan ayında Semerkant'ta böyle havalar bulmak mümkündü ama iki haftadan beri yağın kar ve şehre çöken soğuk, bu güneşi daha da anlamlı kılmıştı.

İhsan Bey:

-Senin sesinle uyanmak ne güzelmış, dedi bülbüle.

Kuşluk vaktine kadar evde oyalandı.

-Nasıl olsa bugün Cumartesi, acelem yok, dedi. Öğle vakti yaklaşıyordu. Dışarı çıkacaktı ama bülbül durmadan ötüyordu. İhsan Bey'in dışarı çıkmasını sanki istemiyordu. Akşama yakın eve döndü İhsan Bey. Kapıdan girer girmez bülbül tekrar şakımaya başladı.

-Hüzünlü bir hâlin var, dedi.

Sonra kendi kendine:

-Yoksa gurbette olduğum için bana mı öyle geliyor? dedi.

Akşam güneşi, Kaşkaderya Dağı'nın zirvesindeki karları yalayarak çoktan kaybolmuştu ama bülbül bir türlü susmak bilmiyordu. İhsan Bey, çareyi dostuna telefon etmekte buldu:

-Erkin Eke! Senin bıraktığın bülbül, dünden beri hiç durmadan ötüyor. Bir derdi mi var acaba? Haydi, biz şarkın çocuğuyuz, "*Hüzün bize yakıştır.*" ama senin getirdiğin bülbül için böyle?

Özbek arkadaşı takıldı:

-Sen şarklısın da bülbül garplı mı dostum? O da şarkın bülbülü... Şarkı söylese bile hüzünlü söyler. Onun tek derdi, içine girdiği kafes; başka bir şey değil...

Bülbül, ertesi gün de akşama kadar hiç durmadan öttü. İhsan Bey akşama, kırmızı bir gülle döndü eve. Bülbüle yoldaş olması için almıştı gülü. Bülbül, gülsüz olur muydu hiç?

-Kırmızı bir gül, belki bülbülü teselli edebilir, diye mırıldandı.

Kırmızı gülü kafesin içine koydu ve kenara çekildi. Bülbül, durmadan ötüyordu.

İhsan Bey:

-Sakin bu, güle serenat olmasın? dedi. Çok geçmeden yanıldığını anladı. Çünkü bülbül, güle bakmıyordu bile. Bu ötüş, bir şakımadan çok inlemeye, bir gazelden çok mersiye-ye benziyordu. Ortalığı hüznünlü bir hava kaplamıştı. Tekrar Özbek dostunu aradı:

-Bülbül için kırmızı gül getirip kafesin içine koydum ama hiç ilgisini çekmedi. Bu bülbül şadman değil. Özbek dostu:

-Koca Nevaî'yi hatırlasana: *“Gurbette kişi şadman bolmas emiş/El anga şefik ü mihriban bolmas emiş/Ger kafes içre kızıl gül bütse/Bülbülge tiken dek aşıyan bolmas emiş.”*

Bu nasıl bir sözdü böyle? Erkin Eke, dostu İhsan Bey'in bam teline dokunmuştu. Bu dörtlük, yaşanan her şeyi ne kadar da güzel özetliyordu? Kafeste feryat eden sanki Nevaî'nin bülbülüydü. Ahize, İhsan Bey'in elinde titremeye başladı:

-Ağzın bal yesin, ne olur bir daha söyle, dedi İhsan Bey. Dostunun söylediği bu dörtlüğü yazdıktan sonra da:

-Sizi tekrar arayacağım, deyip telefonu kapattı.

İhsan Bey Nevaî'nin bu dörtlüğünü uzun süre kendi kendine tekrarlardı. Bazen duygulandı; bazen ağladı; ama bülbülü susturamadı. Aynı gün akşam, günlerdir beklediği haberi aldı. Bir haftaya kadar Türkiye'ye dönmesi gerekiyordu. İhsan Bey, ertesi günü Özbek dostuna üniversitede bu haberi verdi. Sevinçliydi ama dostlardan ayrılmak da sabır istiyordu. Erkin Eke, İhsan Bey'e Sadi-i Şirazi'nin *“Candan ümidi kesmek kolaydır ama can dostlarından ümidi kesmek zordur.”* sözünü hatırlattı. Arkasından:

-Hayat fani, dostluklar baki, dedi.

İhsan Bey:

-Beni düşündüren bir problem var.

-Nedir o?

-Bülbül ne olacak bülbül?

-Türkiye'ye götüreceksin.

-Bu mümkün değil Erkin Eke!

-Neden?

-Gurbetin hâlini biliyorsun. Ben gurbetten kurtulmanın sevincini yaşarken bülbül ikinci bir gurbet yaşasın istemem.

İhsan Bey, hafta içinde Türkiye'ye dönme hazırlıkları yapacağı için, bülbülü arkadaşına bıraktı. Aradan iki gün geçmişti. Dostuyla üniversitenin koridorunda karşılaştı.

-Biliyor musun? dedi dostu. Bülbül, bana geleliden beri, kafesin bir kenarında boynu bükük duruyor. O gün bu gündür hiç ötmedi. Bu bülbülün yaşaması zor...

İhsan Bey:

-Akşam size uğrar öyle geçerim eve... Bülbülü bir göreyim; ne olur ne olmaz.

Akşam olunca bir piyale çay içmek için dostunun evine uğradı. Birlikte salona geçtiler. Bülbül, kafesin köşesinde gözleri kapalı, boynu bükük bir hâlde duruyordu. Heyecanı, göğsünün inip kalkışından belliydi.

-Bu bülbül yaşamaz, dedi Erkin Eke.

İhsan Bey, eliyle kafesi hafifçe sallayınca bülbül, birdenbire kafesin teline sıçradı. Mahzun mahzun etrafa bakıyordu. Bir süre sonra iki dost sohbe daldı. Aradan birkaç dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki bülbülün ötüşü duyuldu.

-Bu bülbülün seninle gitmesi gerekiyor; bu sana alıştı. Hem Türkiye gurbet sayılmaz, dedi Erkin Eke.

İhsan Bey, uzunca bir süre düşündü, taşındı ve sonunda bülbülü Türkiye'ye götürmeye karar verdi.

İşte bülbülün, Türkiye'ye böyle bir geliş macerası vardı. Hatta gümrükten geçerken görevliler, bülbül için ücret bile istemişti.

Mayıs ayının sonlarıydı. İstanbul, bahar havası yaşıyordu. Bülbül de İstanbul'un havasına suyuna çok çabuk uyum sağlamıştı. İhsan Bey, Çengelköy'deki evine yerleşmişti. Bülbül, boğazı tepeden seyrediyordu. Bahar mevsiminin de etkisiyle, bülbülün üzerindeki hüzün, her geçen gün yerini neşeye bırakıyordu.

Bülbül, İhsan Bey'i iyiden iyiye benimsedi, üzerindeki hırçınlığı attı, ruhundaki fırtınaları dindirdi. İhsan Bey, bülbülün bu hâlimden memnundu. Gündüzleri evde başka birisi olmadığı için bülbülü kendi hâline bırakıyordu. Akşam olunca kafesinden salıyor ve salonda uçması için serbest bırakıyordu. Bülbül, salonu şöyle bir kolaçan ettikten sonra gelip İhsan Bey'in omzuna konuyordu. Muhabbet kuşu kadar insana yakın bir bülbüldü. İhsan Bey'in elinden yem yemeye başlamıştı.

İhsan Bey, bir gün yine bülbülün kafesini açtı ve salonda uçmasına izin verdi. Bir ara balkona çıktı ve dalgınlıkla balkon kapısını kapatmayı unuttu. Bülbül, balkona uçtu ve İhsan Bey'in omzuna kondu. Kaçmıyordu; uzaklara gitmiyordu. İhsan Bey, o günden sonra bülbülü hep serbest bıraktı. Bülbülün yemi, suyu kafesin içindeydi ama kafesi sürekli açıktı.

Evin önünde bulunan bahçeye üç seneden beri el değmemişti. Bahçe işlerinden anlayan birilerinin çevreyi düzenlemesi gerekiyordu. Haziran ayı girmek üzereydi. İstanbul'da, bahar serinliğinden daha çok yaz sıcaklığı hissediliyordu.

Bir hafta boyunca iki bahçıvan, bahçeyi güzelce elden geçirdiler. Saksılardan çiçeklere kadar her şeye el değdiği belli oluyordu. Boyası dökülmüş eşyalar yeniden boyandı; kurumuş çiçeklerin yerine yenileri dikildi; gül fidanları da güzelce budandı. Bir hafta geçmeden bahçe canlanmaya başladı.

İhsan Bey cumartesi, pazar günleri masa ve sandalyeleri bahçeye çıkarıyor, güllerin arkasından boğazı seyrediyordu. Yi-

ne böyle bir cumartesi günü bahçeye çıktığında salondaki bülbülün yanık sesini duydu. Bülbül, yırtınırcasına ötüyordu. İhsan Bey bu ötüştten tedirgin oldu. Semerkant'ı hatırladı. Orada, bülbülle geçirdiği zorlu günleri düşündü ve bülbülü bahçeye çıkarmaya karar verdi. Bülbül, İhsan Bey'in omzuna kondu; hiç kımıldamadan onunla beraber bahçeye indi.

Tomur tomur, iri, kırmızı güller bahçeye hayat veriyordu. İhsan Bey; omzunda bülbülle, gülleri suluyordu. Kırmızı tomurcuk gülleri olan bir fidanın dibine eğildiği sırada bülbül, omzundan uçup gül fidanına kondu. Bülbülün kaçmasından korktu İhsan Bey. Gül fidanının üzerinde kıpır kıpırdı bülbül. Bir yukarı çıkıyor; bir aşağı iniyor; yan yatıyor; takla atıyor ama asla ötmüyordu. Sanki iki sevgili birbirini bulmuş da söze gerek kalmamış gibiydi. Aradaki perde kalkmıştı; her şey doğrudan cereyan ediyordu. İhsan Bey, bülbülün güle ilgi duyduğunu açıkça görebiliyordu. Çiçeğin ortasında gezinen bal arısını izler gibi uzun süre bülbülü izledi. Bülbülün, gülü koklayışına, gül tomurcuğuna yüzünü, gözünü sürüşüne bakakaldı. Gülle bülbüle dair nice macera duymuştu ama canlı olanını hiç böylesine yakından görmemişti. İhsan Bey, yorulduğunu hissetti ve sandalyesine oturdu. Bülbül durmak bilmiyordu.

İhsan Bey, bir süre sonra bülbülü alıp kafesine koydu. Evde biraz dinlendikten sonra bahçede çalışmaya inecekti ki, bülbülün sesi duyuldu. Önce ilgilenmek istemedi. Fakat ses, gittikçe acıklı bir hâl alıyordu. İhsan Bey, bülbüldeki hüznün nüksetmesinden korkuyordu. Kafesi tekrar açmaya karar verdi. Bülbül, salonda bir güzel uçtu. Dışarı çıkmak istiyordu. İhsan Bey'in omzuna kondu. Onun yardımına ihtiyacı var gibiydi. İhsan Bey, bülbülü de alıp tekrar bahçeye çıktı. Bülbül, gülün yanına uçtu. İncecik bir gül dalının üzerinde hareketsizce duruyordu. İhsan Bey, merakla bülbülü izlemeye

başladı. Bülbülün konduğu kırmızı gül, İhsan Bey'in dikkatini çekti. Gülün bir yaprağı, dalın üzerine düşmüştü. İhsan Bey, güle biraz daha yakından baktı. Düşen yaprak, dikenin üzerine gelmiş ve diken, gül yaprağının ortasını delip geçmişti. Bülbül, ortasından diken geçmiş kırmızı gül yaprağına baktı ve kendini yere attı.

İhsan Bey koştu; bülbülü eline aldı ama hiçbir canlılık belirtisi göremedi. Dakikalarca acil müdahale yollarını denemesine rağmen bülbülü bir türlü kıvıldatamadı. Bülbül ölmüştü. Bahçe kenarında, nazik çiçekleri koymak için kestirilmiş, üzeri boş, ince uzun bir mermer vardı, İhsan Bey, bülbülü mermerin üzerine koydu ve gül fidanının yanına çömel-di. Kopan, kırmızı gül yaprağının bağrına hançer gibi saplanan dikene baktı; sonra da şu sözleri mırıldandı:

“Gül bâre düştü, sînefigâr oldu andelib/Bir bâre baktı bir güle, zâr oldu andelib.”

Gerçekten de bülbül, bir güle, bir dikene bakıp sonra ölmüştü. İhsan Bey ne yapacağını bilemedi. Bir yakını kaybetmiş gibiydi. Uzaktan, mermerin üzerinde yatan bülbülün hareketsiz hâline baktı; çok duygulandı. Karşısında sanki bir cenaze vardı.

-Semerkant'ta doğup İstanbul'da hayata veda eden âşık bir bülbül için sade ama anlamlı bir cenaze töreni yapmalıyım, dedi.

Kollarını sıvadı; bülbülün can verdiği gül fidanının dibini elleriyle kazmaya başladı. Sonra bülbülü, bulunduğu musalla taşından, gül fidanının yanına getirdi. Ortasına diken saplanan gül yaprağını çekip aldı ve gülden birkaç yaprak daha kopardı; bülbülü, kırmızı gül yapraklarına güzelce sardı ve kazdığı yere bıraktı:

-İşte sana yakışan kefen budur ey âşık-ı şeyda, dedi.

Üzerini özenle örttü. Bülbülün başından ayrılmak istemedi. Bir nefis muhasebesi yaptı. Her şey tamam mıydı acaba? Eksik kalan bir şey var mıydı?

-Gülün derdiyle gitti; ben de gül yaprağına sarmalayıp defnettim, dedi.

Bülbülün mezarı başında bir şeyler mırıldandı:

-Bu da sana yakışır bir telkin oldu ey bülbül, deyip mezarın başından ayrıldı.

İhsan Bey, bülbüle mezarı başında nasıl bir telkin vermişti? Bunu kendisinden başka kimse bilmiyordu. İhsan Bey'in notu, Özbek dostuna ulaşınca anlaşıldı bütün mesele... İhsan Bey, notunda şöyle diyordu:

“Andelîb-i zârı berg-i gülle tekfîn ettim. Bir Gülistan beytini üstüne telkin ettim.”

Delilik bulaşıcıdır

Bir de “*Delilik bulaşıcı değildir.*” derler.

İnanmayın!

Geçenlerde bir arkadaşı, iş yerinde ziyaret ettim. Dükânın önüne birkaç sandalye attık, sohbeta başladık.

Dalmışız...

Biraz zaman geçtikten sonra dükkâna birisi geldi.

Arkadaşım:

-Buna Deli Sabri derler. Akli dengesi yerinde değil, dedi. Adamı, tedirgin bakışlarla, baştan ayağa süzdüm. Arkadaşım Deli Sabri’ye yanındaki sandalyeyi gösterdi:

-Gel, otur.

Adam geldi; uslu uslu oturdu. Allah için, deli olduğuna dair bir alâmet göremedim. Biz havadan, sudan sohbet ettik. Az sonra dükkânın önünde bir araba durdu. Arabadan inen kişi, arkadaşın tanıdığı imiş. O da geldi; yanımıza oturdu.

Dördümüz bir arada oturuyoruz.

Arkadaşım, arabadan inen adama sordu:

-Ne o, hayrola, nereye gidiyorsun?

-Biraz gübre aldım da...

Deli Sabri hemen söze karıştı:

-Gübreyi ne yapacaksın?

-Çileklere dökeceğim.

-İnanmıyorum arkadaş ya! Ben çileği şekerle yiyorum, adım yine de Deli Sabri.

Düşündüm; adam haklı. Atalar: *“Adam çıktı dokuza, inmez sekiye.”* demiş. Adama bir kere deli demişler; ne yapsa faydası yok.

Az sonra, arkadaşımın tanıdığı kişi, arabasına binip gitti. Biz bize konuşmaya başladık. Daha doğrusu, ben arkadaşım ile konuşuyorum; Deli Sabri de bizi uslu uslu dinliyor. Adama deli demeğe dilim varmıyor.

Bir ara şöyle düşündüm: *“Kendini akıllı zanneden nice kimseler var ki, dinlemesini bile bilmiyor. Öyle akıllı olacağına, böyle deli olsun daha iyi. Üstelik sorduğu soru kolay olur; rahat rahat cevap verirsin.”*

Ben böyle düşünürken, Deli Sabri sanki içimden geçenleri bilmiş gibi, yüzüme baktı:

-Sana bir soru soracağım; bakalım bilecek misin? dedi.

Ben de kendimden emin bir şekilde, tebessüm ederek:

-Tabi, sorabilirsin, dedim.

-Neden *“anayasa”* var da *“babayasa”* yok, dedi.

Hiç beklemediğim bu soru karşısında şaşırdım; donakaldım.

-Valla... Şey... Bilmiyorum ama... Galiba... diye kem küm etmeye başladım. Sanki dilim tutulmuştu.

Adam da nereden bulmuştu bu soruyu? Demek ki, akıllıların düşünemediğini, deliler düşünebiliyormuş.

Biraz daha oturduktan sonra, kendimi cahil gibi hissetmek için, izin isteyip ayrıldım. Yolda gelirken Deli Sabri'nin sorduğu soruyu düşünmeye başladım. Cevabı bulmak için, bazı ipuçları aradım. *“Anayasa”*daki *“ana”* kelimesine aklım takıldı.

Önce, Türkçede nelerin anası var, onları bulmaya çalıştım. Deli Sabri'nin dediği gibi, *“anayasa”* var; *“babayasa”* yok. *“Anadolu”* var; *“babadolu”* yok. *“Ana hat”* var; *“baba hat”* yok. *“Ana yol”* var; *“baba yol”* yok. Haydi, *“Anasından emdiği sütü burnundan getirmek”* sözünü anladık, ya buna ne demeli: *“Ana dil”* var; *“baba dil”* yok. *“Yandım anam!”* var; *“Yandım babam!”* yok.

Ben böyle, Türkçedeki “*ana*”ları düşünürken, bir de baktım ki, iş yerine gelmişim. Yorulduğumu hissettim.

Koltuğa oturup arkama doğru yaslandım. Aklımdan “*ana*”ları atmıştım. Az sonra Deli Sabri'nin sorusunu tekrar hatırlayıp kendi kendime:

-Ya Deli Sabri, babalarla ilgili bir şey sorsaydı ne yapardım? dedim.

Bu kez de nelerin “*baba*”sı olup olmadığını düşünmeye başladım. “*Baba yiğit*” var; “*ana yiğit*” yok. “*Babacan*” var; “*anacan*” yok. “*Baba adam*” var; “*ana adam*” yok. Vapurları halatla bağlamak için, “*iskele babası*” var; “*iskele anası*” yok.

Benim derin derin düşündüğümü, içeri giren bir arkadaş fark etmiş:

-Gazeteye göndereceğin yazıyı yazdın mı?

-Hayır! Yazacak hâl mi kaldı anasını satayım!

-Neden babasını satmıyorsun?

-Türkçede nelerin “*ana*”sı olup olmadığını düşünürken bunu unutmuşum.

Dediğimden bir şey anlamadığı, yüzüme bakışından belliydi. En iyisi elime kalemi alıp bunları bir bir not etmekti. Yazmaya başladım. Türkçede “*ana*”sı olanların babası olmadığını, “*baba*”sı olanların da “*ana*”sı olmadığını gördüm. Nedenini bulmaya çalıştım. Bunlarla uğraştığım yetmiyormuş gibi zihnimde bir de hem “*ana*”sı hem “*baba*”sı olan sözler aradım. Aklıma bir şey gelmedi. Kalemi bıraktım; başımı kaldırdım. Kapının önünde, şirketi gezmeye gelen bir grup misafir... Karşımda oturan arkadaş:

-Ben kalkayım, dedi.

-Otur, dedim.

-Yok, kalkayım. Burası az sonra “*ana baba günü*”ne dönecek anlaşılan, dedi.

-Hah! dedim. Hele şükür! “*Anayla babayı*” şimdi bir araya getirebildim. Tekrar kaleme sarıldım. “*Ana baba günü*”nü not ettim. Not etmesine ettim ama arkadaşın, hâlime acıdığını da yüzüme bakışından hissettim.

Arkadaş, kalkmak üzereyken Deli Sabri’yi aratmayacak bir soru daha sordu:

-Anne babaları bir araya getirdin, peki çocuklar ne oldu?

-Zamanı gelince onlar da doğacak, dedim.

-İyi, “*Allah analı babalı büyütsün*” dedi, sonra da acı acı gülererek çıkıp gitti.

Arkasından bağırdım:

-Bunu da not ettiimm!

Gidişindeki telâşa bakılırsa benim aklî dengem hakkında çoktan karar vermiş gibiydi. Hâlimden utandım. Bütün bunlara sebep olan şu Deli Sabri değil miydi? Atalarımız boşuna dememiş: “*Körle yatan şaşsı kalkar.*” diye.

Bir delinin bana yazı yazdıracağını kırk yıl düşünsem hayal edemezdim. “*Bir de delilik bulaşıcı değildir.*” derler. Haydi canım sen de!

Konsolosun köpeği

Buraya girenler, ağaçların boyunu geçmeyen iki ya da üç katlı villaların önünde sarkan asma güllere bakar büyülenirlerdi. Kaldırımların belli yerlerinden yükselen hanımelerin ve ıhlamur ağaçlarının kokusu, akşam karanlığından sonra birleşince, ortalık masal ülkesine dönerdi.

İnsanlar, gün doğmadan düzenli olarak yürüyüşe çıkar, temiz havada hanımeli ve ıhlamur kokuları arasında sporlarını yapar, evlerine dönerlerdi. Çevreden bakıp da imrenenler, tabeladaki yazıyı okuyunca, *"Bu ismi gerçekten hak ediyor."* derlerdi.

Saray erkânından olan Şevki Hulusi Efendi, paranın para zamanında buraları çok ucuza almış; daha sonra bu miras, ailenin tek çocuğu Konsolos Fehmi Bey'e kalmış, o da bu arazileri bir müteahhide verip lüks binalar yaptırmıştı. Fehmi Bey, başlangıçta inşaatı yapacak olan kişiyle uzun süre anlaşmamış, beklemeyi tercih etmişti. Müteahhit; binaların yüksek, malzemenin ucuz olmasında ısrar etmiş, Konsolos Bey de buna kesinlikle rıza göstermeyeceğini belirtmişti. Çünkü dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde görev yapmış ve oralardaki düzenli yapılaşmayı gözleriyle görmüştü.

-Bütün bir ülkenin imarını düzeltemesem de hiç olmazsa kendime ait arazilere çürük ve çarpık binalar yapılmasına engel olabilirim. İnşaatı üstlenen kişilerin derdi davası fazla kazanç elde etmek... Onlara güven olmaz.

Konsolos Bey, işi sağlama almak istiyordu. Bu yüzden bütün anlaşmaları madde madde avukata yazdırdı ve notere tasdik ettirdi. Onun bu ısrarcı tutumu, ortaya örnek bir yerleşim mekânı çıkardı. Buraya girenler, geçmişin sükûnetli ortamıyla modern zamanları aynı anda yaşırdı.

Fehmi Bey, kendi adını taşıyan bu yere gözü gibi bakıyor, burasıyla sürekli ilgilenecek birini arıyordu. Kendisine önerilen bazı isimlerle bizzat görüştü ama hiç birini gözü tutmadı. O istiyordu ki buranın güvenliğini üstlenecek kişi, yapılı ve cesur olsun. Resmî görevde bulunduğu yıllarda devletin bu konudaki hassasiyeti dikkatini çekmişti. Tecrübeli sayılırdı.

Fehmi Bey, büyükelçilik görevinde de bulunmuştu ama uzun süre konsolosluk yaptığından mıdır yoksa bu görevde bulunduğu sırada tanındığından mıdır lâkabı "*konsolos*" olarak kalmıştı. Kendisi büyükelçilik yapmış olsa da tanıyan herkes ona "*Konsolos Fehmi Bey*" diye hitap ederdi.

Fehmi Bey'in görev yaptığı zamanlardan kalma bir alışkanlığı vardı: Köpek beslemek... Bu, onun için alışkanlık, zevk ve güven demektir. Adını taşıyan sokaktaki evinde de bu alışkanlığını terk etmedi. Fehmi Bey; süs köpeğine, köpek nazarıyla bakmaz, bu tür hayvanlara ilgi de duymazdı. Ona göre köpek, vazifesini yapmalıydı. Bu yüzden ya kurt kırması ya da kangal cinsi köpeklere ilgi duyardı. Görev yaptığı yıllarda, devletin bu konuda kurt köpeklerini tercih etmesi dikkatini çekmişti. Bu tür köpekler sözden anladıkları, güçlü ve atak oldukları için, eğitilebiliyordu. Eğitimleri zahmetli ama kalıcı oluyordu. Konsolos Bey, emekli olup vatanına döndüğünde, tercihini kangaldan yana kullandı. Bunun sebebini soranlara:

-Kangallar, ızanlı ve zeki köpeklerdir, derdi.

Fehmi Bey'in bu kararında, belki de kangalın bütün dünyaca takdir ve tercih edilmesi etkili oldu. Bu köpeklerin,

hafızalarında iki yüze yakın kelime tutabildiklerini bir uzman-
dan duyunca hayretler içinde kalmış ve kangala olan sevgisi-
nin arttığını hissetmişti. Bunu, bir dostunun iş yerinde an-
lattığında, orada bulunan bir köylü Konsolos Bey'e:

-Bey! Sürüye dadanmak isteyen kurdun korktuğu tek
köpek kangaldır. Kurt köpeği bile, kurda karşı koyamaz. Ama
ben kangalın, kurdu nasıl haşladığını çok iyi bilirim, dedi.

Fehmi Bey, ilgi duydu köylüye. Kangal konusunda merak
ettiği bazı soruların cevabını da bu kişiden öğrendi. Bahçede
köpeği için güzel bir kulübe yaptırdı. Evde köpek beslemeye
oldum olası karşıydı. Onu bu konuda ikna etmeye çalışanlar
başarılı olamadı.

Bir gün Nişantaşı taraflarında oturan bir dostu, köpeği-
le birlikte Fehmi Bey'i ziyarete geldi. Fehmi Bey, köpeği içeri
almadı. Arkadaşı yarı üzgün yarı şaşkın:

-Fehmi Beyciğim! Köpeğim, ailemin bir ferdidir. Onu
dışarıda nasıl bırakırım? Ben onu hep evimde besledim, bir-
likte yer içeriz.

-Bu mümkün değil cancağızım! Köpeğin eve girmesini
ne gönlüm kabullenir ne de aklım... Köpek, vazifesini yaptığı
sürece köpektir. Köpeğe sadakat yarasır şırmarmak değil...

Dostu ne kadar dil döktüye de Fehmi Bey'i ikna edeme-
di. Sonunda:

-Köpeğimi bahçeye bırakamayacağıma göre en iyisi evi-
me döneyim bari deyip oradan ayrıldı.

Sokak sakinleri, önceleri kangaldan çekindi ise de kısa
zaman sonra bu köpeğin eğitimi ve izanlı olduğunu anladılar.
Konsolosun köpeği, sokak sakinleriyle yabancıları ayırt ede-
biliyordu. Sokak sakinleri kaldırımında yürürken ilgisiz duran
köpek, yabancı birisi sokağa girdiğinde hemen kulak kabartır
ve yabancıнын hareketlerini baştan sona izlerdi. En ilginç

olanı ise köpeğin, zarar vermeden yabancıları izlemesi idi. Sokaktaki yabancıyı yürüyüşünden tanıyan köpek, evin penceresine tırmanmaya çalışan veya evin kapısını zorlayan birini görürse aslan kesilirdi. Köpek varken sokaktan kuş uçabilirdi ama kötü niyetli birisi geçemezdi. Yabancılar, burayı terk edinceye kadar köpek tarafından adım adım izlenirdi.

Fehmi Bey, yürümeye çıkarken yanına köpeğini mutlaka alır, böylece hem bir alışkanlığını yerine getirmiş olur hem de kendini güvende hissedirdi. Birkaç hırsız, sırf bu köpek yüzünden yakayı ele vermiş, soluğu karakolda almıştı.

Köpeğin namı, zamanla bütün şehri tuttu. Hırsızların, bu köpek yüzünden, sokağı gözden çıkardıkları bile dilden dile dolaşır oldu.

Konsolos Fehmi Bey, gece sokaktan gelen çığlıkla yatağından fırladı. Balkona çıktığında, diğer balkonlardan sarkan insanları gördü. Uyku mahmurluğuyla olan biteni anlamaya çalıştı. Birkaç polis, köpeğin hırsız bırakması için uğraşıyordu. Hemen aşağıya indi; polislere:

-Köpeğe müdahale etmeyi bırakın da hırsız tutun.

Köpek, hırsız paçasından tutup yere yatırmıştı. Polisler, ilgilerini hırsıza yoğunlaştırdınc köpek, hırsız bıraktı; gelip Fehmi Bey'in önüne oturdu. Konsolos tarafından okşanmanın ne anlama geldiğini iyi biliyordu.

Balkonda, güneşin doğuşunu izleyerek kahvaltı yapan Konsolos Bey, Karacan'ın ürperten havlamasıyla irkildi. Balkondan bakınca, iri yarı bir simitçinin geçmekte olduğunu gördü. Karacan, simitçiden emin olmak istiyordu. Konsolos Bey:

-Karacan, diye seslendi.

Bu sesleniş, köpek için yeterli oldu. Havlama sesi kesilince Konsolos Bey, simitçiyi izlemeye başladı.

-Sokağın güvenlikçisi, işte böyle biri olmalı, diye mırıldandı.

Simitçi, bir yandan başının üstünde simit tepsi taşıyor bir yandan da "*taže gevreek!*" diye bağıyordu. Bağırmasını bitirdikten sonra tepsiyi alıp seyyar tezgâhın üzerine koydu, sonra başını kaldırıp etrafı süzmeye başladı. Tam bu sırada Konsolos Bey'le göz göze geldi. Konsolos Bey, parmaklarıyla işaret ederek beş tane simit istedi. Simitçinin zile basmasına fırsat vermeden kapıyı açtı. Simitçiyi baştan ayağa süzdü. Simidi aldı, parasını verdi. Simitçi tam gideceği sırada:

-Evlât, dedi.

Simitçi durakladı:

-Buyurun beyim.

-Sen sadece simit mi satarsın?

-Evet.

-İşinden memnun musun?

-Memnunum... Ah bir de bu sokaktaki köpek olmasa... Sokağı terk edinceye kadar peşimden ayrılmıyor. Ne tutuyor ne bırakıyor.

Konsolos Bey, kahkahayla güldü. Sabahın sessizliğini bozan bu gülüş, binada yankılandı. Simitçi, kendisini gülünç duruma düşürecek bir hata yaptığını düşündü. Sonra şaşkın şaşkın başını önüne eğdi. Konsolos Bey:

-Bizim sokakta olmak ister misin?

-Aman beyim! Köpek varken bu sokakta nasıl dururum?

-Nasıl duracağını söyleyeceğim.

-Bu köpek beni takip etmesin yeter, başka bir şey istemiyorum.

-Şimdi dinle. Sabahları bizim evin önünde duracaksın ve sonra da yukarıya simitlerimi getireceksin. Birkaç gün sonra Karacan'la ahbap olursunuz evelallah!

Simitçi, söylenenleri ciddiye aldı. Her sabah sokaktan geçerken konsolosun evinin önünde bir miktar mola veriyor, simitleri tezgâhına koyduktan sonra eve çıkıyordu. Karacan, simitçiyi iyice izledi, birkaç gün sonra da peşini bıraktı. "*Konsolosun evine her gün girip çıkan biri tehlikeli olamaz.*" diye düşündü belki de... Bir sonraki hafta simitçi rahat etti. Köpek, yerinden kalkmaya gerek görmüyor fakat simitçiyi de gözleriyle takip etmekten geri durmuyordu. Demek ki bu hayvanın izanlı olduğunu söyleyenlerin bir bildiği vardı. Karacan, bir haftada simitçiyi tanımıştı.

Bir sabah yine simitçi, simitlerini tezgâha bıraktıktan sonra konsolosun evine çıktı. Tam o sırada aşağıdan Karacan'ın havlaması geldi. Konsolos balkona koştu. Karacan, tezgâha yaklaşan bir sokak çocuğunu paçasından yakalamış kaldırıma oturtmuştu. Konsolos, kapıda bekleyen simitçiye:

-Al şu paranı, koş aşağıya in, dedi.

Simitçi ne olduğunu anlamadan merdivenlerden uçarak indi. Yukarıdan konsolosun sesi duyuldu:

-Karacan'ın tuttuğu çocuk, simitleri alacaktı. Git, o çocuğu Karacan'ın elinden al. Onu bir tanıdığına teslim etmeden hayatta bırakmaz.

-Beyim! Onun yanına nasıl yaklaşırım?

-Korkma! O seni artık iyi tanıyor. Sen, onun gözünde bu sokağın bir sakinisin.

Simitçi, bütün cesaretini toplayıp Karacan'ın yanına yaklaştı; çocuğu tuttu; tutunca Karacan bıraktı. Bu sırada çocuk, simitçinin bir anlık dalgınlığından yararlanarak kaçmaya çalıştı. Birkaç adım bile atamadan kendini köpeğin ayakları altında buldu. Simitçi arkalarından tekrar koştu. Köpekle ahbablık kurduğuna artık kendi de inanmaya başladı. Çocuğu simitçiye teslim eden köpek kenara çekildi. Simitçi, çocuğa:

-Seni tutmayacağım. Bu köpek burada iken erkeksen kaç bakalım!

Çocuk, korkusundan tir tir titremeye başladı. Kaçmak bir yana, kımıldayamıyordu bile. Simitçi, fırsattan istifade çocuğa bir sürü lâf saydı döktü; son söz olarak da sıkı sıkı tembih etti:

-Sakın bu sokakta bir daha yaramazlık yapmaya kalkma! Şu gördüğün köpeğin gözü yirmi dört saat bu sokaktan geçenlerin üzerindedir bilesin.

Simitçi, çocuğu gönderdikten sonra olan biteni konsolosa anlattı. Konsolos:

-Sen, Karacan'la iyi ahbab oldun.

-İnan ki öyle beyim.

-Sokağın güvenliği için Karacan'a yoldaş gerek.

-Yoldaş olmak isterdim ama...

-Eee?

-Buradaki evlerin kirasına gücüm yetmez.

-Bu evin girişi boş... "*Kime kısmet olacak bakalım?*" diye bekletiyordum. Simitlerini sattıktan sonra eve gel, daha detaylı görüşelim.

-Tamam beyim.

Akşamın alaca karanlığı sokağa düşerken simitçi çıkageldi. Bu sokak artık biraz da onun sayılırdı. O da bu sokağın bir sakiniydi. Simitçi, konsolosun evine gelinceye kadar Karacan'ı sokakta göremedi.

-Sokağa birisi girer de Karacan nasıl görmez? Bu mümkün değil.

Bahçe kapısından girerken Karacan'ın havlamasını duydu. Dışarı çıktı ama köpeği göremedi. Sesin geldiği tarafa yöneldi. Ses, sokaktan değil bahçeden geliyordu. Bahçe duvarına doğru hızla giderken birisinin duvardan atladığını

gördü. Ardından da zıpkın gibi Karacan atladı. Adam, oracıkta kalakaldı. Köpek, adamla kozunu paylaşmak istercesine başında bekliyordu. Simitçi, Karacan'a "gel" işareti yaptı; sonra adama:

-Burada ne arıyorsun?

-Bozacıyım. Aslında buradan her akşam geçerim. Köpek hiç böyle yapmazdı. Bugün neden böyle yaptı bilmiyorum?

-Her akşam böyle bahçede mi boza satarsın?

-Hayır, sokakta satıyorum. Az önce buradan geçerken yaralı bir papağan bahçedeki nar ağacına kondu. Onu yakalamak için ben de ardı sıra bahçeye gittim. Daha ağacın yanına bile varmadan köpeğin sesiyle irkildim. Kendimi sokağa zor attım.

Simitçi, alaylı bir gülümsemeye:

-Verilmiş sadakan varmış.

-Haklısın hemşerim. Az daha köpeğin hışmına uğruyordum.

-Zarar vermezdi fakat birine teslim etmeden de bırakmazdı.

Bozacı, bir Karacan'a bir de simitçiye baktı, yarı ağlamaklı içini çekti.

* * *

Yaprakların yavaş yavaş sarıya dönmeye başladığı serin bir günün ortasında, mahalle muhtarı konsolosun kapısını çaldı. Konsolos:

-Hayrola muhtar.

-Hayır, mı şer mi bilmiyorum konsolos bey. Bugün bir polis uğradı. Yarın kuşluk vakti size geleceğini söyledi ve bu-
nu size haber vermemi istedi.

-Neden acaba?

-Sadece sizi ilgilendiren bir mesele imiş... Bu konuda bana herhangi bir şey söylemedi.

Konsolosu bir düşüncedir aldı. O gün akşama kadar düşündü, sabaha kadar uyumadı ama yine de bu ziyaretin sebebine dair bir ipucu bulamadı. Ertesi gün iki polis, konsolosun kapısını çaldı. Karşısında polisleri gören konsolos, endişeli bakışlarla:

-Buyurun, diyebildi.

Polisler, ev sahibinin yüzündeki endişeyi hissetti:

-Beyefendi, endişe etmenize gerek yok. Eğer zamanınız varsa oturup biraz sohbet etmek istiyoruz.

Fehmi Bey, rahatlar gibi oldu:

-Buyurun... Ne demek? deyip onları içeriye aldı.

Polislerden biri:

-Beyefendi, sohbete başlamadan hemen sadede gelelim isterseniz.

-Tabi, iyi olur.

-Sizin bir köpeğiniz varmış.

-Evet, var ama o akıllı bir köpektir, vukuat işleyeceğini sanmam. Bir yanlışlık olmalı.

-Endişe etmeyin beyefendi. Biz buraya vukuat tespiti için gelmedik. Sizin köpeğinizin pek maharetli olduğu haberi, emniyet birimimize kadar geldi. Bu köpeğin işimizi çok kolaylaştıracağını düşünüyoruz...

-Ama şey... diye mırıldandı konsolos.

Polis devam etti:

-Açık konuşmak gerekirse bu köpek çok işimize yarayacak.

-Haklısınız ama benim de çok işime yarıyor.

Uzun uzun konuşular ama bir sonuca varamadılar. Polislerin ısrarı, konsolosu ikna etmeye yetmedi.

-Köpeği görebilir miyiz?

Konsolosun keyfi yerine geldi:

-Elbette... Buyurun inelim aşağıya...

Sokağa çıktılar. Kaldırıma adımlarını atar atmaz, yan evin bahçe duvarından Karacan'ın sokağa zıpkın gibi fırladığını gördüler. Karacan, hemen konsolosun yanına geldi. Polislerden biri:

-Köpek dediğin gelir sahibine sürtünür. Bu neden öyle yapmıyor?

-Şımarıklık yapmayı sevmez bu... Öyle huyları yoktur. Ama dişe dokunur bir şey yaparsa kendini okşatmasını iyi bilir.

Konsolosla polislerin ayaküstü kaldırım muhabbeti epeyce koyulaştı. Yanlarında sakın sakın duran köpek, bir anda hareketlendi, göğsünü kabarttı, kulaklarını dikti. Yanındakiler ne olduğunu anlayamadılar, Karacan'ı izlemeye koyuldular. Köpek bir süre yerinde bekledikten sonra ani bir hareketle sokağın başına doğru koşmaya başladı. Fehmi Bey'le birlikte polisler, köpeğin arkasından merakla bakakaldılar. Karacan, sokağın sonundaki evin bahçe duvarından içeriye atladı. Çok zaman geçmeden genç bir adam, duvarın öteki ucundan kendini sokağa attı. Aynı duvardan Karacan, adamın üzerine atladı. Bu hareket, atlamadan daha çok uçmaya benziyordu. Konsolosla polisler, Karacan'a doğru yürüdüler. Film gibi bir sahneyi canlı canlı izliyorlardı. Karacan, adamın üzerine çullanmış hâlde konsolosa baktı. Konsolos, Karacan'ın başını okşadı. Köpek, kenara çekildi. Adam, yalvarır gibi konuşmaya başladı; kırk dereden su getirdi; kötü bir şey yapmak istemediğine dair yemin billah etti. Polisler, meselenin üzerinde durmayınca konsolos da uğraşmak istemedi. Eliyle, "*Buradan kaybol!*" dercesine işaret yaptı; adam, kaşla göz arasında sırta kadem bastı.

* * *

Rüzgârın, sokaktaki sararmış yaprakları önüne katıp yavaş yavaş süpürdüğü bir ikinci vakti simitçi, konsolosun ziline bastı:

-Beyim rahatsız ettim. Yarın müsait olursanız, teklifinizi karara bağlayalım istiyorum.

-Kuşluk vakti, kahvaltıya bekliyorum.

-Tamam, simitleri ben getiririm.

Ertesi sabah simitçi sokağa biraz geç girdi. Bu kez simit satmak için gelmemiştir. Ne "*simitçiii*" diye bağıyor ne de Karacan'ın havlaması duyuluyordu. Yanında sadece kahvaltı için birkaç taze simit vardı o kadar. Bir yandan kahvaltı yapıyorlar bir yandan da uzun uzun konuşuyorlar. Simitçi, kafasındaki en büyük sorunu konsolosa açtı:

-Beyim bizim aile kalabalık... Bu yüzden sizin teklifinize baştan beri rahatça "*eve*" diyemedim. Eşim ve üç çocuğumla birlikte anneme de ben bakmak zorundayım. Bu kadar kalabalık bir aile, sizi rahatsız edebilir. Emeklisiniz, başınızı dinlemek en doğal hakkınız...

-Evlât! Siz kalabalık olsanız da ben kalabalık değilim. Kız kardeşimle ömür tüketiyorum. Çocukların her biri bir yerde... Ortalık şenlenir biraz, sen eşyalarımı yükle gel...

Simitçi, konsolosun evinden sevinçle ayrıldı. Bundan sonra sokağın güvenliğinden sorumlu olacak ve düzenli maş alacaktı. Hafiften çiselemeye başlayan yağmurun altında bir türkü tutturdu; yürüdü ha yürüdü.

Bir hafta sonu eşyalar taşındı, yerleştirildi ve eski simitçi görevine resmen başladı. O artık sokağın güvenliğinden sorumluydu. Eve yerleşir yerleşmez, konsolosu yemeğe davet ettiler.

-Önce siz geleceksiniz. Biz ev sahibiyiz, dedi konsolos.

-Ne fark eder beyim?

-Fark etmez mi hiç? Eski köye yeni âdet getirmeyelim oğlum.

Sokağın eski simitçisi, konsolosun konuşmasındaki "*oğlum*" ifadesini daha bir sıcak buldu. Bu zamana kadar kendisine adıyla hiç hitap etmeyen, hatta adını bile sormayan konsolos, oturup çay içerken "*adını, soyadını, memleketini...*" bir bir sordu. "*Cabir aşağı, Cabir yukarı, Cabir gel, Cabir git...*" derken sokağın bütün sakinleri iki günde eski simitçinin ismini ezberledi. Konsolos her ne kadar "*Oğlum Cabir!*" diye seslense de, sokağın sakinleri ona "*konsolosun yaveri*" diye hitap ediyordu. Bu hitap zamanla kısalarak sadece "*yaver*" oldu. Konsolos ne derse desin millet "*yaver gel, yaver git, yaver aşağı, yaver yukarı...*" diyordu. Milletın ağızı torba değil ki büzesin. Söz dinletemeyeceğini anlayınca bir süre sonra konsolos da "*yaver*" demeye başladı.

Konsolosun yaveri ile köpeği sokağa çıktığı zaman, başta sokaktaki çocuklar olmak üzere bütün mahalleli onları izlerdi. Sokakta oynayan çocuklar da Karacan'dan korkmazdı. Yaver'in varlığından cesaret alan çocuklar, köpekle oynamayı deneseler de, Karacan onlarla muhatap olmazdı. Ne de olsa konsolosun köpeği idi. Komşuların ve sahibinin gözünde itibarı vardı. Önüne yumak konulan kedi yavrusundan farkı olmalıydı.

Cabir, evin ihtiyaçlarını karşılamak için bakkala giderken kamelyanın altındaki bankta oturan konsolosun tok sesiyle irkildi:

-Yaver!

-Buyurun beyim!

-Yarın akşam hepinizi eve yemeğe bekliyorum.

-Eksik olmayın beyim. Eğer mazur görürseniz daha sonraki bir zaman gelsek...

-Neden?

-Abim bizde misafir de onun için...

-Daha iyi... Hepinizi bekliyorum...

-İnşallah beyim. Bakkaldan bir arzunuz var mı?

-Bugünlük sadece ekmek... Yarın öğleyin bana uğrarsan alacaklarının listesini sana veririm.

-Tamam beyim.

Ertesi gün sabah, Karacan'la sokağı arşınlayan Cabir, kuşluk vakti bahçeyi suladı; evinin ihtiyaçlarını karşıladı; öğleden sonra konsolosun kapısını çaldı. Konsolos, hazırladığı listeye bir miktar parayı Cabir'e verdi:

-Yaver, bu listede bulabildiklerini al, bulamadıklarını arama.

-Tamam beyim.

Yaver, merdivenlerden hızlıca indi. Sokağın başına varınca durdu, elindeki listeye uzun uzun baktı:

-Bunların hepsini bakkaldan bulamam. En iyisi mandıraya gideyim.

Sokağın başından ana caddeye döndü, mandıraya kadar yürüdü. Elindeki listeyi uzattı. Mandıracı, listedeki her bir kalemi inceledi:

-Şalgam ve elma sirkesinin dışında hepsi var, dedi.

Yaver, eksik olanları da dönüşte bakkaldan alıp konsolosa teslim etti. Konsolos, teşekkür ettikten sonra tekrar hatırlattı:

-Yaver, akşam bekliyorum.

-Tamam beyim.

Cabir evine indi. Mandıradan alışveriş yaptığını ve aldıklarını az önce konsolosa teslim ettiğini söyledi. Arkasından o da ev halkına hatırlatmada bulundu:

-Akşam yemeğinde beyefendide olacağız unutmayalım.

Cabir'in annesi araya girdi:

-Yemekleri kim pişirecek?

Cabir yutkundu, elini saçlarına götürdü, bir süre başını kaşır gibi yapıp gözlerini duvarda sabit bir noktaya dikti, öylece kalakaldı. Belli ki düşünceliydi ya da işin bu tarafını hiç düşünmemişti. Neden sonra annesinin yeni bir sorusuyla kendine geldi:

-Beyefendinin evinde kendisinden başka birisi yaşıyor mu oğlum?

-Geçenlerde yemeğe davet ederken kız kardeşiyle birlikte yaşadığını söylemişti ama bu zamana kadar evde beyefendiden başka kimseyi görmedim.

-O hâlde yemekleri kim yapacak?

-Ne bileyim anne!

-Oğlum git sor. Kimse yoksa biz yapalım.

Cabir, çaresizlikten dudaklarını büktü, derin bir nefes alıp ayağa kalktı:

-Sorayım bari de içimizde kalmasın.

Cabir zile bastı; Konsolos kapıyı açtı:

-Buyur Yaver!

Yaver, karşısında kollarını sıvamış bir hâlde duran konsolosa baktı. İçeriden yemek kokuları geliyordu. Hazırlık yapıldığı belliydi. Sessiz kalmamak için sordu:

-Beyim, ben size ihtiyaçları verirken yemeği kimin yapacağını sormayı unutmuşum, kusurumuza bakmayın. Eğer herhangi bir...

-Yemekleri yapmaya başladım bile Yaver.

-Ama...

-Oğlum, siz orasını düşünmeyin. Akşam gelince konuşuruz. Bakalım yaptığım yemekleri beğenecek misiniz?

Yaver, kızaran yüzündeki hafif tebessümle sadece:

-Peki, beyim, diyebildi.

Akşam olunca hep birlikte konsolosun evine çıktılar. Konsolos, Yaverin ailesini salona buyur etti. Masa donatılmıştı. Az sonra herkes oturduğu yerden yemek masasına geçti. Servisi konsolos yaptı. Yemekten sonra Türk kahvesi içildi, tanışma faslına geçildi. Aile ve çocuklarla da tanışıldı. Konsolos, Yaver'i zaten tanıyordu. Yaver'in abisi, konsolosun dikkatini çekti:

-Sanırım Yaver'in abisisiniz...

-Evet efendim...

-Ne iş yaparsınız?

-Veterinerim.

-Çalışıyor musunuz?

-Bir sene öncesine kadar çalışıyordum.

-Şimdi neden çalışmıyorsunuz?

-???

-Özel bir nedenden dolayı sanırım.

-Yok, hayır! Özel bir nedenden daha çok aşırı bir titizlikten belki de... Daha doğrusu anlayış farkından...

Konsolos, düşünceli bir tavırla tahminde bulunmak istercesine dudağını büktü:

-Temizlikten dolayı sanırım, dedi.

-Temizlik, işin bir boyutu diyebilirim. Asıl neden bu değil...

-Nedir?

-Kesimle ilgili sıkıntılar desek daha doğru olur belki de...

O akşam, sofrada en uzun sohbet, Yaver'in abisiyle oldu. Sohbetin uzamasından her iki taraf da memnundu.

Konsolos, ertesi gün Yaver'i yanına çağırdı:

-Oğlum! Abin gitti mi?

-Yarın gidecek kismetse efendim.

-Müsaitse birlikte bana çaya beklemem olur mu?

-Ne demek efendim!

-İkinci çayına bekliyorum.

-Peki efendim.

Arka sokaktaki camiden yükselen ikinci ezanı daha bitmemişti ki konsolosun zili çaldı. Yaver'i ve abisini içeri aldı konsolos. Salonunda çay içerken uzun uzun konuşulan tek konu kesimhane idi. Konsolos, bu konu ile yakından ilgileniyordu. Yaver'in abisi bu durumdan memnundu ancak hayretini de gizleyemiyordu:

-Efendim, bu işlerle uğraşanlar bile gerekli titizliği göstermezken bu konuda sizleri oldukça ilgili görüyorum. Şaşkınlığımı bağışlayın.

-Estağfurullah oğlum! Asıl titiz olunması gereken konu budur. Dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde görev yaptım. Müslüman olmayan ülkeler, bu konuda bizden çok daha titiz... En azından ülkelerinde yaşayan Müslümanların isteklerini ciddiye alıp yerine getiriyorlar. O ülkelerdeki Müslümanlar, etin sadece temizliği değil kesiliş şekli konusunda da çok titizler... Müslümanlığın gerektirdiği şekilde kesiyorlar... Ülkedeki bir Müslüman, kendi semtine uzak bile olsa Müslüman bir kasaptan et alıyor. Biz Müslüman bir ülkede yaşıyoruz ve Müslümanız! Öyle değil mi?

Yaver'in abisi, konuşmanın heyecanı ile dalıp gittiği bir anda karşılaştığı soruyla toparlandı:

-Elbette efendim, diyebildi.

-Ama buna rağmen bu ülkede her yerden gönül rahatlığıyla et alabilir misiniz?

-Maalesef hayır!

-Kardeşine sor bakalım evimin ihtiyacı olan eti nereden getiriyor? Yarım saat gitmek zorunda kalıyor çocukcağz! Neden? Her kasaba güvenemiyorum da ondan...

-Haklısınız efendim. İşten ayrılmamın asıl nedeni zaten budur.

Konsolos tebessüm edip ayağa kalktı; çayları tazeledikten sonra:

-Sana bir kesimhane açsam işletir misin?

-Elbette efendim! Boş durmanın kime faydası var?

-Güzel! Öyleyse sen buralardan uzaklaşma, benden haber bekle...

-Peki efendim.

O gün ikindi başlayan bu konu, akşama kadar enine boyuna konuşuldu. Bu konuşmanın tartışmaya dönüşmemesinden en çok memnun olan Yaver'in abisiydi. Konsolosun da kendisi gibi düşünmesi onu rahatlatmıştı.

Konsolos, Beykoz'da babasından miras kalan kırk dönümlük arazi üzerine inşaata başlamaya karar verdi. Sahil yolunun hemen üstünde, mesire yeri olarak kullanılan arazi, bu iş için oldukça uygundu. Bir ay içinde resmi bütün işleri yoluna koyan konsolos, Yaver'in abisini çağırdı; ona üç ay içinde kesimhaneyi hazır hâle getireceğini söyledi. Öyle de oldu. Beykoz sırtlarında, bahar serinliğinde başlayan inşaat, erguvanların alev alev boğazı kaplamasıyla daha da hızlandı ve yaz başlangıcına bitirildi. Konsolos, bu konuyu tahmin edilenden daha fazla ciddiye aldı. Yeni iş yerinin hem teknik donanımlı hem de sağlıklı olması kısa sürede kulaktan kulağa yayıldı.

Konsolos, yaz boyunca her gün kesimhaneye gitti. Eksikleri, ihtiyaçları bizzat yerinde gördü; kesimhaneyi halka açtı. Et konusunu ciddiye alanları ve merak edenleri bizzat kendisi bilgilendirdi.

Yaz sıcaklarının yerini güz serinliği almaya başladı. Konsolos, akşamları Yaver'in abisinden bilgi alıyordu.

İşlerin yoğunluğu ve aradaki mesafeden dolayı, Yaver'in abisi çoğu kere eve geç geliyordu. Konsolos, kesimhanenin arazisine kalacak yer yaparak bu ihtiyacı da çözdü. Yer ve sermaye sıkıntısı olmayınca, ihtiyaçların giderilmesi kolay oluyordu; ancak güvenlik konusu konsolosu ciddi ciddi düşündürüyordu. Yaver'in abisi bu konuyu önemsemiyordu bile ama konsolos, yılların alışkanlığı ile bu işin ciddiye alınması gerektiğini düşünüyordu. Yanından hiç ayrılmayan Karacan'ı kesimhaneye götürmeye karar verdi. Karacan, yeni yerini önceleri yadırgadı ise de bu durum çok sürmedi. Gün boyu iş yerinde görevini aynı titizlikle sürdürdü.

Yaver, bir sabah çimleri sularken uzun boylu, siyah gözlüklü birkaç kişinin kendisine doğru geldiğini fark etti. Adamlar, Yaver'e yaklaştılar:

-Konsolosun evi burası mı?

-Evet, burası...

-Siz, onun nesi oluyorsunuz?

-Yaveri...

Köpeği nerede?

-Beykoz'da...

-Kesimhanede mi?

Yaver'in gözleri açıldı; rengi attı:

-Kesimhaneyi nereden biliyorsunuz?

Adamlar, tek kelime etmeden siyah gözlüklerini düzeltip sokağın başına doğru ilerledi; sonra da gözden kayboldu.

Yaver, o gece ne evine geldi ne de konsolosun kapısını çaldı. Konsolos, ertesi gün akşama kadar endişeli gözlerle bekledi. Yaver'in abisi, akşam eve uğramadan, doğruca konsolosun ziline bastı. Yüklü bulutlar gibiydi. Yüz yüze geldiler.

Konsolos:

-Yaverden iki gündür haber yok, dedi.

Yaver'in abisi birkaç kez yutkundu:

-Karacan'dan da... dedi.

Konsolos, adamın yüzüne nemli gözlerle baktı. Hayatında bir şeylerin eksildiğini hissetti. İçinde birikenleri daha fazla tutamadı. Birlikte sarsıla sarsıla ağladılar.

Gurbet

Okula kütüphane kurmaya karar verdik.

Kitaplar, devlet eliyle basıldığı için ucuz... Son zamanlarda yayımlanan kitaplar da diş dokunur türden hani...

Bağımsızlıktan önce yayımlanan kitaplara bakıyorum, Sovyet ideolojisiyle dolu...

Zaten, ters yüz edilmiş alfabe görünümü veren o tuhaf Krilce'yi sökmek için canım çıkıyor, bir de Sovyet ideolojisi anlamaya çalışmak sıkıyor beni. Hele hele bağımsızlıktan sonra hiç çekilmiyor.

Özbek masalları, destanları, efsaneleri birbiri ardına yayımlandı.

Nevaî'nin, Leyla ile Mecnun'u ne kadar çok basılmış öyle! Demek ki insanlar, kendi değerlerine susamış!

Hikâyenin Arap edebiyatından çıktığını boş ver sen! Bak-sana! Nevaî, ne kadar güzel yazmış!

Türkçe olarak yazılan ilk Leyla ile Mecnun hikâyesi bu... Tabi ki basılacak!

Bu eşsiz aşk hikâyesini, Türk dilinde Fuzulî ölümsüzleştirmiş olsa da, onu ilk kaleme alan Nevaî, her zaman hatırlanacak elbette...

Başka kitaplar da basılıyor... Örneğin; öldürülen Türkistan düşünürlerinin hayatları, kitap hâline getirilmiş... Ne kadar güzel! Bağımsızlıktan sonra da olsa Özbek millî

şairi Çolpan'ın şiirlerini görebilmek ne büyük mutluluk! Bir zamanlar, yani Türkistan'ın hanlıklara bölündüğü dönemde, Osmanlıca şiirler bile denemiş Çolpan...

Ah bir de şu yazılardaki harfler ters ters durmasa!

Ama epeyce öğrendim hilkat garibesi bu alfabeyi... Kolay olduğundan değil, inat ettiğimden... Türkistan düşünürlerinin hayatını, Türkçe kitaplardan öğrenme imkânı yok ki!

Bu arada Özbekçeyi de epey ilerlettim. İletişim ne büyük nimet! Sağır ve dilsizler gibi el kol hareketleri yaparak anlaşmaya çalıştığım ilk günleri düşünüyorum da, ne kadar zordu yarabbi! Şimdi oturup sohbet ediyorum...

İkisi de Türkçe değil mi canım? deyip geçmeyin... Aradaki fark büyük... İşlerini yürütebilmek için tercüman tutan ne kadar iş adamı var... Kolay değil! Kendime dert edindim de ondan... Yoksa bu kadar kısa zamanda anlayamazdık...

Özbek kültürünü anlatan kitapları karıştırdığımı görüyor kitapçı... Birkaç kelâm ediyoruz...

-Yabancı mısınız, diye soruyor? Demek ki, aksanımdan biliniyor. Dili öğrensem de, aksan ele veriyor.

-Evet, diyorum.

Nereli olduğumu merak ediyor.

-Türkiye, diyorum.

-İstanbul mu?

-Hayır!

Buralarda, Türkiye deyince, İstanbul akla geliyor.

Geleliden beri kaç kişi şu soruyu sordu:

-Türkiye'nin başkenti İstanbul değil mi?

Allah Allah! Bu İstanbul da ne şehirmiş be mübarek, tanımayan yok!

Kitapçı meraklı bir tip... Haklı tabii... Benim sorduklarımın yanında, onunki hiç kalır...

-Sizde böyle kitaplar yok mu, diyor?

-Ne diyeceğimi bilemiyorum.

-Bizde öyle kitaplar bulunmaz mı diyeyim?

Adamın hüsnü zannı kırılacak...

-Böyle kitap bizde var ama burada çıkanları okumak daha farklı oluyor... diye sıradan bir lâf ediyorum... İş olsun diye yani...

Rafları dolaşıyorum... "*Ötgen Künler*" iliştiriyor gözüme... Abdullah Kadiri'nin meşhur romanı bu... Vay be! Bağımsızlıktan sonra gelen iade-i itibar!

Kitabın sayfalarını anlamsız bir şekilde karıştırıyorum... Okuduğumdan değil, efkârlandığımdan... Kafam nerelerde dolaşiyor bir bilerseniz!

Ta hanlık dönemine gidiyor zihnim... Kadiri'yi, Komünistler'in ölüme mahkûm etmesi geliyor gözlerimin önüne...

Özbek edebiyatında roman onunla başlar. Hanlık dönemini anlattığı "*Ötgen Künler*" romanı yayımlandığında, Türkistan halkı ne kadar beğenmişti! Roman, dua kitabı gibi ellerden, dillerden düşmemiştir yıllarca... Halk, zaman zaman bir araya gelip toplu mütalâa etmiş bu kitabı... Kitaptan beş on sayfa ezbere okuyan ne kadar insan varmış o zamanlar!

Komünistlerin yasakladığı günlerde bile halk, gizli gizli okumuş bu romanı...

Hey gidi günler!

Düşünsenize 1938'den bu yana (1992) ne kadar zaman geçmiş! Bu kadar zamandır Abdullah Kadiri'den söz edilememiş Özbekistan'da...

Kitap elimde, öylece kala kalmışım... Neden sonra kitapçı:

-Bitireceksiniz galiba, dedi.

Adamcağız nereden bilsin benim ne düşündüğümü?

-Kadiri, öz yurdunda garipti değil mi? dedim.

Beni tasdik ettiğini göstermek için başını salladı:

-Kadiri de, Çolpan da... dedi.

Biz iki saat muhabbet etmişiz adamlarla... Listedeki kitaplar hazırlanmış.

Hesap görülen yere vardım. Kara gözlü, kara saçlı, hafifçe kilolu bir bayan, kitapların fiyatlarını hesaplıyor... Arada bir, yanındaki yaşlı bayanla Rusça bir şeyler konuşuyor.

Rusça bilmediğim için konuşmalarını anlamıyorum.

-Özbekçe biliyor musunuz? diye soruyorum.

Sorumu anlıyor ama verdiği cevap Özbekçeden daha çok Türkçeye benziyor.

-Siz hangi millettensiniz? diyorum.

-Kırım Tatarı, diyor.

Kırım, öteden beri içimde bir hicran olduğu için, kafam yine dalıyor. Bana yöneltilen soruyla kendimi ancak toparlayabiliyorum:

-Türkiye'den misiniz?

-Evet.

-Burada, Türkçe bilen bir ablamız var. Ben çağırayım da tanışın.

Birkaç dakika sonra, ellili yaşlarda saçları ağarmış bir kadın geliyor karşıma. Temiz bir Türkçeyle:

-Türkiye'nin neresindensiniz? diye soruyor.

-Antalya, diyorum.

-Ya siz?

-Ben Kırım'danım ama beyim Rize'den...

-Ne? Rize'den mi?

-Evet, Rize'den balam... Seni, onunla mutlaka görüştürmeliyim.

Telefonunu alıyorum Sevim Abla'nın:

-Size tekrar uğrayacağım, deyip kitaplarla okula dönüyorum.

* * *

Araya cumartesi, pazar girdi. Yalan olmasın pazartesi ya da salı günü, iş yerinden aradım Sevim Abla'yı... Rusça konuşan birisi çıktı telefona...

-Sevim, Sevim... dedim.

Anladı derdimi... Telefona Sevim Abla geldi.

-Size gelmeyi düşünüyorum, dedim.

-İkinci, dörtte gel; iş bittikten sonra bize gideriz; evimizi öğrenmiş olursun, dedi.

Dediği saatte vardım kitapçıya... Beş on dakika oturduktan sonra benim Lada'yla çıktık yola...

Gerçi Semerkant o kadar büyük bir şehir değil ama araba olması yine de kolaylık...

Şehrin merkezine gökdelen gibi oturmuş olan İnturist Oteli'nin arka sokağına girdik. Avlulu bir ev... Mavi demirden yapılmış kocaman bir kapı...

Sevim abla zile bastı. Ben, beş on adım geride durdum. Kapıyı, saçı başı ağarmış bir adam açtı. Sevim Abla:

-Niyazi, bak! Türkiye'den misafirimiz gelmiş, dedi.

Adamın heyecanlandığını fark ettim.

Girdik avludan içeri... Avluda iki divan... Duvar kenarında, evin üstüne doğru uzanan bir asma... Divanın ucuna ilişivermiş görüntüsü veren başka bir yaşlı adam... Başında, ağarmış saçlarını kapatan kasketi, uzun boyunu hafifçe bükmüş olan kamburu ile kendi kendine bir şeyler mırıldanıyor.

Çekingenliğimi henüz atabilmiş değilim.

Divanın en yukarı ucunu, başköşeyi gösteriyorlar:

-Buyurun, buyurun!

Bu sözü o kadar çok tekrarladılar ki!

Merak ve heyecan dolu duygularla oturuyorum divanın üstüne... Çekingenliğini belli etmemek için ellerimi; başıma götürüyor, yüzüme sürüyor, kulaklarıma dokunduruyorum. Herkes, meraklı bakışlarla birbirini süzüyor.

Sessizliği Niyazi Amca bozuyor:

-Ne yapıyorsun buralarda uşak?

-Türkçe öğretiyorum.

Biz, konuşmak için havadan sudan vesile ararken, yan tarafta oturan adamın hareketleri dikkatimi çekiyor. Adam, arada bir kalkıyor, avluda kendi kendine gezinip konuşuyor, sonra da yerine oturuyor.

Niyazi Amca duruma açıklık getiriyor:

-Benim ağabeyim bu... Akli yerinde değil... Babamın bize emaneti, ne yapalım?

Niyazi Amca'ya:

-Derviş dervişi tekkede, hacı hacıyı Mekke'de bulur derler. Biz de bu kadar insanın içinde Sevim Abla'yı bulduk, diyorum.

Niyazi Amca bir kahkaha patlatıyor... Şaşırıyorum; gülümsüyorum hafiften...

Niyazi Amca:

-Bu sözler ne kadar güzel böyle, diyor.

-Bizim dilimiz zaten güzel, diyorum.

-Bana her gün gel de, Türkçe sohbet edelim.

-Her gün zor olur Niyazi Amca. Hafta sonları olsun...

İstemeyerek razı olduğunu anlatan bir boyun büküşle:

-Tamam, diyor.

Gitmek için izin istiyorum.

-Yemeğe kal, diyorlar.

-Başka zaman... Hafta sonu hem bir piyale çay içeriz, hem de yemeğe kalırız.

Sevincinden ellerini birbirine sürtüyor, konuşmak için kelime arıyor gibi dudaklarını sağa sola kaydırarak:

-Piyalede değil, bardakta çay içeceğiz, diyor.

-Burada piyalede içiyorlar.

-Türkiye’de de öyle mi?

-Hayır!

-Türkiye’de nasılsa, burada da öyle!

Rahatladığımı hissediyorum, gülümsüyorum. Sevim Ab-la, yan divandan heyecanla kalkıp yanıma geliyor. Yanaklarımı ellerinin arasına alıyor:

-Kurban olsunlar senin gülen yüzüne, diyor.

Ellerini öpüp çıkıyorum.

* * *

Bir gün Niyazi Amca’dan telefon geldi. Hafta sonu han-gi saatte geleceğimi soruyordu.

-Ne oldu, dedim?

-Kızım, damadım ve torunlarım da seninle tanışmaya ge-lecek, dedi.

Cumartesi akşamı doğruca Niyazi Amcalara damladım. Kapıyı Sevim abla açtı. Ben kapının ağzında durup selâm ver-dim. Sevim ablanın arkasında Niyazi Amca, Niyazi Amca’nın sağ ve sol yanında, ellerinden tutan, biri kız, biri erkek, iki ço-cuk... Daha arkada genç bir bayan, onun arkasında da gözlük-lü, zayıfça bir erkek...

Herkes, sıranın sağından solundan kafasını çıkarıp beni görmeye çalışıyor. Avludan içeriye, oradan da eve girdik. Böylece birbirimizi görme sıkıntısı ortadan kalkmış oldu.

Niyazi Amca iki yanına oturmuş olan iki çocuğu göstererek:

-Bunlar benim torunlarım, dedi.

-Ya!

-Adı ne bunların?

-Kızın adı Tamila, oğlanınki Enver.

-Enver ismini nereden biliyorsunuz?

-Enver Paşa'yı bilmeyen mi var? Onu Türkiye kadar, Türkistan halkı da bilir... Ruslara karşı savaşırken burada şehit düştü ya...

-Doğru, dedim. Allah, maceraperestliğini affetsin, vatanperver adamdı yine de...

Kızı da, damadı da öğretmenmiş Niyazi Amca'nın... Damadının branşı fizikmiş. Genç bir adam damat... Kalın çerçeveseli ve büyük camlı gözlükleriyle az da olsa bilim adamını hatırlatıyor insana...

Damat, Kırım asıllı imiş. Aileden, kulağında kalan tek tük kelimeden başka bir şey bilmiyor Tatarca adına... Kız da öyle... Niyazi Amca'dan duyduğu birkaç kelimeyi söylemeye çalışıyor o kadar...

Niyazi Amca'ya takılıyorum:

-Bunlara Türkçeyi neden öğretmedin?

Yutkunuyor, yüzünü kıvrıtıyor ve çaresizliğini anlatır bir tarzda ellerini birbirine kavuşturup boyun büküyor. Kendimce cevap veriyorum:

-Karınlarını doyurmak için tabi ki Rusça öğreneceklerdi Niyazi Amca!

Bu söz üzerine ciddileşiyor, işaret parmağını yüzüme doğru uzatarak:

-Babam rahmetli, *"Komünistler'e Allah beni muhtaç etmesin."* derdi. Hayatı boyunca kaldırımında kuru yemiş sattı, ekmek parasını kendi kazandı. Sovyet sisteminde ne çalıştı ne de emekli oldu...

Ben Rusça öğrenip karnımı doydurdum ama Türkçeyi de unutmadım. Bunlara anlatamadım derdimi...

-Bundan sonra hafta sonları iki saat Türkçe konuşalım olmaz mı?

Niyazi Amca'nın yüzünde gülücükler beliriyor:

-Güzel olur uşak! Bunlar da biraz olsun öğrenir belki!

O günden sonra her hafta sonu Niyazi Amcalarda bir araya gelip Türkçe konuşmaya başladık. Yaptığımız tek şey Türkçe konuşmak...

Gurbette, sırf Türkçe konuşmak için bile bir araya gelmeye geliyor... Ana dil başka canım!

Hafta sonları bir araya gelmelerimizde, ben konuşmaya başlayınca, herkes susuyor, can kulağıyla beni dinliyor. Özellikle Sevim Abla... Sevimli bir kadın vesselâm! Benim konuşmamı şiir gibi dinliyor...

Bu konuşmaların ev halkına çok yararı oldu. Niyazi Amca, unuttuklarını hatırladı. Sevim Abla, yeni yeni kelimeler öğrendi. Kızla damat da Türkçe kelimelerin telâffuzuna alışmaya başladılar.

Torunlar, başlangıçta bizim konuşmalarımıza hiç ilgi duymadılar. Niyazi Amca bir gün sohbet esnasında:

-Bu ufaklıklar ne olacak? dedi.

-Sen merak etme, dedim. Onlara ayrı formül bulacağız.

Daha sonraki gelişlerimde ikişer çikolata getirdim ufaklıklara... Birdenbire bir kaynaşma oldu. Çağırmadan yanıma gelmeye başladılar ya, korkma artık! Gerisi kolay!

Gözüm tuttu ama bu ufaklıkları... Pek yaman şeyler!

-Gel bakayım, dedim küçük kıza...

Çekindi; gelmek istemedi; Sevim Abla'nın kucacağına koştu...

Sevim Abla:

-Bu bana annesinden daha çok gelir, diyor.

-Enver Paşa gel bakalım, diyorum.

Oldukça vakur bir davranış sergileyerek yanıma yanaşiyor. Paşa olarak doğmuş sanki...

Enver'in ismi, o günden sonra Enver Paşa kaldı. Ev halkı da Enver Paşa diye çağırmaya başladılar.

Ben, Enver Paşa dedikçe, Niyazi Amca, keyfinden dört köşe oluyor âdeta...

Bir akşam otururken yine:

-Enver Paşa gel, dedim.

Niyazi Amca başladı söylemeye: *“Enver Paşa/Oturmuş taş/ Taş yarılmış/ Baştanbaşta.”*

Arkasından bir de gevrek gevrek gülüşü yok mu, görülmeye değer hani...

Adam Türkçe konuşmaktan haz alıyor. Gülmesinin, neşesinin tek nedeni bu... Yıllardır hiç Türkçe konuşmamış... Nasıl konuşsun adamcağız? Konuşsa da anlayacak yok ki zaten! Kendi çocukları bile oralı olmamışlar...

Enver Paşa bana alıştı... Çağırmadan geliyor artık... Ama o ufak kız var ya o ufak kız, hâlâ kaçıyor benden... Benden kaçıyor ama bir yandan da, Enver’le biz konuşurken dikkatlice dinliyor, dinlerken de farkına varmadan yanımıza kadar geliyor... Çocuk kısmı böyle işte!

Enver Paşa’yla tanışıklığımız epeyce ilerledi. Üstelik Türkçe konuşuyorum. Çocuk, sorduğum soruları anlıyor... Hayret yahu! Türkçe bilmeyen çocuk, sorduğum sorulara, başını sallayarak cevap veriyor.

-Senin adın Enver mi?

Başını sallıyor... Anlıyor demek ki!

-Kardeşinin adı Tamila mı?

Yine başını sallıyor...

-Seni götürüyem mi?

Hayır, işareti yapıyor...

Küçük kızla ilgilenmeyi bıraktım. Ben üzerine gitmeyince, yanıma yanaşmaya başladı. Epeyce nazlandı ama onunla da iyiyiz artık...

Torunlara önce fiilleri öğretmeye başladım. *“Geldin mi, alacak mısın, verecek misin?”* derken birer, ikişer Türkçe fiil

söylemeye başladılar. Ben onlarla konuştuğuşa, Niyazi Amca keyif alıyor.

Çay geldi. Artık torunları bırakabilirim. Niyazi Amca'yla sohbeteye başlıyoruz. Bir ara dayanamayıp soruyorum:

-Niyazi Amca! Sizin burada ne işiniz var yahu? Rize neresi, bura neresi?

Karadeniz insanını hatırlatır bir ağızla:

-Ben Rize'yi bilmeyrum, dedi ve devam etti:

-Rahmetli babam, Rize'de doğmuş. Genç bir çocukken fırıncılığa başlamış. O zaman Karadeniz'de fırıncılık yapıp da Batum'a sürekli gidip gelen birçok insan varmış. Babam da gidip geliyormuş tabi... Derken babam Batum'da fırıncılığa başlamış. Orada iyi bir iş kurmuş. Zamanla ev bark sahibi olmuş. Bir gün sınırlar aniden kapanıvermiş... Babamla birlikte bir sürü insan Batum'da kalmış. Gerçi dönmek isteyenlere izin verilmiş ama babam uzun süre düşünüp taşınmış, kalmaya karar vermiş. Nasıl olsa Batum uzak sayılmaz diye düşünmüş. İşine devam etmiş. Üç beş sene geçince, Batum'da kalan Türkleri, bir halt karıştırmasınlar diye Sibirya'ya sürgün etmişler... İşte babamın macerası ta oradan başlamış.

Sevim abla bir yandan bizi dikkatle dinlerken, bir yandan da ikaz etmeden yapamıyor:

-Çayı soğutmayın!

-Doğru ya! Çayı piyale ile içeliden beri tadı kaçtı sanki... Türkistan halkı, nedense çayı soğuk içmeyi tercih ediyor. Bundan dolayı da soğuması için piyaleye koyuyor. Porselen, tez soğutuyor tabi... Ama çay dediğın sıcak içilir canım! Buzlu çay, soğuk çay, fındanda çay filân yakın çıktı daha... Türk âdetlerinde yok böyle şeyler!

Eskiden kahve varmış, Yemen'den gelirmiş. Şimdi çay var, Rize'de üretiliyor... Hem de tavşan kanı gibi demi var mübareğın!

Haydi, biz burada Rize çayını bulamıyoruz da mecburen ak çayla, gök çayla idare ediyoruz, ya Türkiye’de fincanda soğuk çay içenlere ne demeli?

Bir de “*neskafe*” diye bir şey çıkarmışlar şimdi... Güler misin ağlar mısın? Türk ya kahve içer ya da çay... Neskafe de ne demek oluyor?

* * *

Bir keresinde Niyazi Amcaların kapısında beni iki küçükler karşıladı. Artık sevgimize diyecek yok! Niyazi Amca bile fark etmiş durumu...

-Bu torunlar sana iyi alıştı ha, diyor!

Salonda bütün aile efradı eksiksiz toplanmış... Niyazi Amca yavaşça toparlanıyor ve önemli bir duyuru yapmak istediğini hissettirircesine boğazını temizleyip gözlerimin içine bakıyor:

-Gelecek hafta Enver’i sünnet ettireceğiz.

-Hayırlı, mübarek olsun!

-Sağ ol uşak, çok yaşa! Ama sana düşen bir görev var...

-Hay hay Niyazi Amca...

-Daha doğrusu görev değil de, bizim içimizden geçen bir arzu bu...

-Elimizden gelecek bir şey mi?

-Evet, yapabileceğin bir şey... Enver Paşa’yı hastanede sünnet ettireceğiz ve onu hastaneye sen götüreceksin...

-Tamam.

Hafta içine bir gün almışlar doktordan... Enver Paşa ve Sevim Abla ile atladık benim arabaya, doğruca hastaneye...

Onlar birlikte içeri girdiler. Ben onları arabada yarım saat kadar ya bekledim ya beklemedim, Sevim Abla, kucakında Enver Paşa ile çıkageldi.

Çocuğun benzi hafif atmış gibi ama ağlama filân yok... Şimdi ağrısız, acısız hallediyorlar... Eskiden böyle miydi?

Heyecan üç gün öncesinden başladığı. Evini, köyünü terk edip dağlara kaçmayı düşünen çocuklar, büyükler tarafından sünnetçinin karşısına getirilirler, feryat, figân göğü tutar, sanki kan gövdeyi götürürdü.

Şimdi tıp çok gelişti canım... Çocuk, paşa gibi çıktı hastaneden maşallah!

Doğruca eve geldik. Yakasına ilk parayı ben taktım.

-Bizde sünnet törenleri böyle olur Niyazi Amca.

-Sen bu çocuğun manevi babasıdır.

-Emeğimiz geçtiyse ne mutlu bize.

Bir gün Türkiye'ye dönmeye karar verdim. Kesin dönüş tarihimi öğrendikten sonra heyecanla Niyazi Amcalara koştum. Hem Türkiye'ye döneceğimin müjdesini vereceğim, hem de vedalaşacağım.

Niyazi Amca'ya soruyorum:

-Türkiye'yi hiç gördünüz mü?

Derin bir nefes alıp içini hasretle boşalttıktan sonra:

-Nerede o günler uşak, diyor? Babam Sibiryaya sürgününü tamamladıktan sonra Semerkant, verimli bir bölge diye buraya gelmiş. Biz sürgün de doğmuşuz. Babamın evliliği Batum'a dayanıyor.

-Yani anneniz de mi sürgüne gitmiş?

-Evet, annem de sürgüne gitmiş. Bir süre sonra annemi serbest bırakmışlar. Tabi bu arada biz de doğmuşuz. Babam anneme:

-Semerkant'ın toprağının bereketli, ikliminin iyi olduğunu duydum. Siz orada kendinize bir mekân edinin demiş. Anneler buraya gelince şu gördüğün evi alabilmişler. Sonra babam da sürgününü tamamlayıp buraya gelmiş. Ama babam sürgünden geldikten sonra bu sistemin hiçbir şeyine bulaşmadı.

Uzun kış gecelerinde bize hep Türkiye'yi anlatırdı. O anlattıkça biz masal gibi dinlerdik. Ben gözümü kapar, babamın anlattığı yerlerde dolaşırdım. Oralar gözümde tütüyor, hayallerimi süslüyor ama gitmek ne mümkün! Babam sürgünde yaşadığı, gurbette öldü. Bizim gurbetimiz hâlâ bitmedi uşak...

Türkiye'ye gideceğimi söylemeye dilim varmadı. Lafı evirdim çevirdim ama bir türlü söyleyemedim derdimi. Sonunda kalkarken:

-Niyazi Amca, belki bir daha görüşmeyiz, hakkınızı helâl edin diyebildim.

Sürgün

Evinin penceresinden, bahçedeki gülleri seyrederken, zihni epeyce uzaklara gitti. Bir memleketini düşündü bir de bulunduğu yeri... Aradaki uzaklık, dört bin kilometreye yakındı.

Kat kat olmuş hüznlerin, kendisini daha da derinden sarstığını fark etti. Eylül ayında olduğunu hatırladı. Doğadaki canlılar ömrün faniliğini söylüyorlardı. Ağaçların başında kalan tek tük sararmış yaprakları düşündü.

-Bu dünyada her canlı gurbet hayatı yaşıyor, diye mırıldandı.

Vatanından, sevdiklerinden ayrı kalması ona, bir gün dünya yurdundan da ayrılacağını hatırlatmıştı.

-Bu senenin güzünde iç içe ve daha derinden bir hüzn yaşıyorum, dedi.

O böyle düşünürken kapının zili duyuldu. Kendini toparladı, kapıyı açtı. Karşısında başı yazmalı, saçları ağarmış bir kadın duruyordu.

-Siz Türk müsünüz?

Genç adam şaşırıldı. Çünkü burası Türkiye değildi. Türkçe konuşan birisinin burada ne işi olabilirdi? Neden sonra:

-Evet, Türküm! diyebildi.

-İstanbul'dan mı geldiniz?

-İstanbul'dan geldim ama İstanbullu değilim.

Gurbet duygularından sıyrıldı. Kendini, akrabalarının yanında hissetti. Kadına sordu:

-Siz Türkçeyi nereden biliyorsunuz? Türk müsünüz?

-Evet, Türk'üm!

-Türkiye'nin neresinden?

-Karadeniz'den balam.

-Karadeniz'in neresinden?

-Kırım'dan...

-Kırım mı dediniz?

-Evet... Karadeniz'in gerdanında inci gibi salınan yarım ada var ya, işte oradan...

Genç adam gözlerini kısıp bakışlarını yukarıya doğru dikti:

-Hımm! Kırım ha! dedi. Fakat sizi, Özbeklerden daha rahat anlıyorum...

-Elbette balam... Kırım, Türkiye'nin en son kırım a uğradığı yerdir. Sivastopol önünde Osmanlı gemilerinin beklediğini, babalarımız bizzat görmüştü. Ama kırılmalar bizim zamanımızda başladı. Bir anda, sudan çıkmış balığa döndük. Sınırlar kapandı, çaresiz kaldık. Ağıtlar yaktık, deniz ufkuna baktık, hicran ve ümit duygularıyla yatıp kalktık. Ama ne bir selâm ne bir haber aldık. Sonra bir daha birbirimizi göremedik...

Duyduklarına inanamayan genç adam sordu:

-Siz nerede oturuyorsunuz teyze?

Kadın, işaret parmağıyla az ötedeki avlulu evi gösterdi:

-Şu gördüğün evde oturuyorum balam.

Genç adam, yaşlı kadına tez ısındı, yabancılık hissetmedi. Kırım sözü, adamın beyninde şimşek gibi parlamıştı. Ardarda gelen sorular, kafasında âdeta bir ağ oluşturmuştu. Merakını yenemeyip sordu:

-Sizin adınız ne teyze?

-Neriman, balam...

-Neriman Teyze, kimlerle kalıyorsunuz?

-Bizim horanta kalabalıktır balam... Benden başka kızım, damadım ve iki de torunum var.

Neriman Teyze, genç adamın tekrar soru sormasına fırsat vermeden, ona bir teklifte bulundu:

-Balam, bu akşam seni bize bekliyoruz. Akşam yemeğini birlikte yeriz. Böylece ev halkıyla da tanışmış olursun, tamam mı?

Genç adamın merakı iyice arttı, kelimeler diline dolaştı, gırtlığında düğümlendi. "Hayır" demek istemiyordu. "Evet" dese ayıp mı olurdu? Sonunda kararını verdi:

-Tamam, Neriman Teyze... Akşam size geleceğim...

Neriman Teyze, yitirdiği çocuğunu bulmuş bir annenin sevinciyle, etrafına gülücükler dağıtarak evine döndü.

Genç adam, evde tekrar yalnız kaldı. Kendi kendine yüksek sesle şöyle dedi:

-Ey rahmeti bol Allah'ım! Şu gurbet ilde, dilimi konuşan bir insana beni komşu ettiğin için sana ne kadar şükretsem azdır!

Oturduğu yerden kalktı ve pencere kenarına gitti. Bir süre, dışarıdaki hazan vurmuş manzarayı seyretti.

Akşamın alaca karanlığı düşmüştü. Genç adam, oturduğu apartmandan indi. Yayaların kullandığı dar, bozuk ve karanlık yola girdi. Gideceği yer birkaç yüz metreden fazla değildi. Onun için acele etmeden, emin adımlarla yürüdü.

Tırşe maviye boyanmış, büyükçe bir kapının önünde durdu. Bu kadar büyük bir kapı ancak kalede olabilirdi. Demirden yapılmış, çift kanatlı ve birkaç sürgüsü olan dev bir kapıydı bu... Bahçeli, avlulu, müstakil bir ev kapısı olduğu belliydi. Ne duvardan atlamak mümkündü ne de kapıdan... Kendi kendine mırıldandı:

-Düşmanı büyük olmayanın kapısı büyük olmaz. Kimlerden korunmak için yapıldı acaba? Yoksa sokaklar hırsız mı kaynıyor?

Neden sonra toparlandı, zile bastı... Çok geçmeden avludan yürüme ve konuşma sesleri duyuldu. Kapının arkasına birisi gelmişti. Demir sürgüleri açmaya çalışıyordu. Açılan her bir sürgü, çekiçle demir kapıyı dövüyormuş gibi ses çıkarıyordu.

Sürgüler, birbiri ardına açıldı, son olarak da kapı aralandı. Genç adam dışarıda, kapının yan tarafında, biraz çekingen biraz da merakla bekliyordu. Kapının arkasında kimin olduğu belli değildi.

Kapı açılır açılmaz bir kurt köpeği dışarı fırladı. Adam, korkudan donakaldı. Köpek, çok yırtıcı ve ürkütücü görünüyordu. Karşısına geçip durmadan havlıyordu. Ne saldırıyor ne de adamın bir yere kıvıldmasına izin veriyordu.

Genç adam, köpeğin karşısında çaresizlik içinde beklerken, kapıda Neriman Teyze belirdi. Onun görünmesi, adama rahat bir nefes aldırdı.

Neriman Teyze, köpeğin havlamaya devam ettiğini görünce:

-Similov sus! dedi.

Köpek sustu; kuyruğunu arka ayaklarının arasına kısırdı; başını içeri çekerek geri döndü.

-Parçalayacak diye korktum Neriman Teyze! dedi adam.

-Parçalamaz, korkma! Bu, eğitilmiş bir köpek. Belleğindeki komutları unutmaması için yılda iki kez eğitim merkezine götürüyoruz, dedi Neriman Teyze.

Genç adam, Neriman Teyze'nin konuşmasından, bilgili ve kültürlü bir insanla karşı karşıya olduğunu fark etti.

Birlikte içeriye girdiler. Burası geniş bir avluydu. Dış kapıdan, içerideki giriş kapısına kadar olan avlu, betondan

yapılmıştı. Böylece, giriş çıkışlarda çamura, toza bulaşmamış oluyorlardı.

Ortalık, iyiden iyiye kararmıştı. İçeride masa çoktan kurulmuştu. Misafiri başköşeye oturttular.

Adam, kendisine gösterilen ilgiden hem memnun hem de mahcup olmuştu.

Neriman Teyze ise üzerindeki aşçı önlüğüyle ortalıkta dört dönüyordu. Herkes masaya oturmuştu ama o ayaktaydı.

Adam:

-Neriman Teyze, siz oturmadınız!

-Ben aşçı başıyım, oturmayacağım. Size bizim horantayı tanıtayım:

-Bu benim tek çocuğum ve tek kızım... Bu damadım... Bunlar da iki erkek torunum...

Adam, bu tanışma faslından memnundu. Sohbet ortamının oluşması için fırsat kolladı.

Neriman Teyze'nin damadına sordu:

-Ne iş yapıyorsunuz?

-Çalışmıyorum.

-Peki, sizin aileniz de Kırım'da mı doğmuşlar?

-Hayır! Benim ailem Rus... Annemin annesi Kırım Tatarı imiş.

-İyi ama siz hepiniz Tatarca konuşuyorsunuz!

-Sovyetler dağıldıktan sonra Neriman Teyzeniz, evde Rusça konuşmayı yasakladı. Horantaya, Tatarca konuşma zorunluluğu getirdi. Onun sayesinde, tek tük kelimeden başka bir şey bilmediğimiz ana dilimizi öğrendik.

Damadın, "ana dilimizi..." sözünde apayrı bir sıcaklık hissetti genç adam.

-Sizin ana diliniz Tatarca değil ama!

-Ben kendimi Tatar kabul ediyorum ve ana dilim de Tatarcadır.

Genç adam, üzerindeki misafir çekingenliğini atmış görünüyordu. Tekrar sordu:

-Adınız ne?

-Remzi.

Remzi ismini duyunca şaşırıldı. Birkaç kez tekrarladı:

-Remzi, Remzi... Remzi haa! Vay canına! Türk ismi bul

Damadın, kendini Tatar olarak kabul ettiği belliydi. Genç adam damada, Kırım'ı görüp görmediğini soracaktı ki Neriman Teyze, elinde tepsiyle çıkageldi.

Nefis bir yemek kokusu bütün odayı kaplamıştı. Genç adam sordu:

-Neriman Teyze bu ne yemeği?

-Bu Tatar yemeği balam! Biz bunun adına "*Çiböreke*" deriz.

Bir taraftan yemek yiyorlar, bir taraftan da sohbet ediyorlardı. Masanın kenarında sessiz sakin oturan evin kızı:

-Ben çay suyu koyayım, deyip kalktı.

Neriman Teyze söze karıştı:

-Sen otur balam! Bugün bütün işleri ben yapacağım!

Genç adam şaşırıldı:

-Bugün bütün işleri neden siz yapacaksınız Neriman Teyze?

-Türkiye'den gelen bir insana hizmet etmek sevaptır da ondan... dedi yaşlı kadın. Genç adamın gözleri doldu. Kırım'ın meşhur "*Çiböreğini*" hep birlikte yediler.

Genç adamın aklı, Neriman Teyze'deydi. Görünüşüyle, konuşmasıyla, hareketleriyle tam bir Osmanlı kadınıydı Neriman Teyze. Kırım'da doğmuştu ve daha da önemlisi Kırım sürgününü yaşamıştı. Genç adam, bu tarihî sürgünün canlı tanığını bulmuştu. Yüreğinin kıpırdadığını fark etti. Mutfakla sofrası arasında mekik dokuyan Neriman Teyze'ye seslendi:

-Neriman Teyze! Gel hele şöyle yanıma! Kırım sürgününü anlat biraz! Neriman Teyze'nin benzi attı. Ne zaman Kırım sürgününden söz açılrsa hep böyle olurdu.

Kısık ve ürkek bir sesle cevap verdi:

-Çay suyunu koyup geliyorum!

Genç adam, yaşlı kadının anlatacaklarını merakla bekliyordu. Neriman Teyze, başında erguvan renkli yazması ve üzerinde aşçı önlüğüyle gelip masanın bir köşesine ilişmek istedi. Bu hareket genç adamın gözünden kaçmadı.

-Neriman Teyze, yanımdaki sandalyeye gelir misiniz şöyle?

Kadın, rahatsızlık veririm düşüncesiyle önce gelmek istemedi.

-Burası iyi balam!

-Neriman Teyze, ne olur beni kırma!

Kadın mahcup bir tavırla gelip genç adamın yayına oturdu.

Genç adam, Neriman Teyze'yi daha yakından süzdü. Tarihi hüzneleri yaşamışlığın işareti olan yüzündeki kırışıklıklar, yakından bakınca daha da belirginleşiyordu.

Genç adam, asıl konuyu açmak için bahane arıyordu:

-Kırım'da şu anda durumlar nasıl acaba?

Yaşlı kadın başını yavaşça kaldırdı, yüzünü, eliyle sıvazladıktan sonra, bakışlarını genç adamın yüzüne mıhladı ve Karadeniz insanını andırır bir aksanla cevap verdi:

-Ahval yahşi de olsa, yaman da olsa vatan daa, vatan!

Genç adam, Neriman Teyze'nin bam teline dokunmuştu sanki. Kadının hissettiği gurbet ve hasret karşısında, kendi gurbetini unutmuştu.

-Kırım sürgününü hatırlar mısınız Neriman Teyze?

Kadın, bir süre durakladı ve kalkıp odaya gitti. Genç adam, bu hareketin nedenini düşündü. Acaba yanlış bir şey mi yapmıştı.

O böyle düşünürken, Neriman Teyze, bohçayla çıkageldi. Elindeki bohçayı, masanın üzerine koydu. Geç adamın merakı büsbütün artmıştı. Acaba önünde duran bohçanın içinde ne vardı?

Neriman Teyze, bütün ciddiyetiyle:

-Aç balam! dedi.

Genç adam, kendini topladı ve önünde duran bohçaya dikkatle tekrar baktı. Sonra da heyecandan titreyen elleriyle, bohçayı tuttu, özenle açtı. Büyükçe bir Kur'an-ı Kerim çıktı. Genç adam, Kur'an-ı Kerim'in birkaç sayfasına göz attı.

Sofrada bulunan herkesin meraklı bakışları adamın üzerine çevrilmişti. Çıt yoktu. Herkes nefesini tutmuş adamı izliyordu. Genç adam, önünde açılı duran sayfaya, büyütle bakar gibi biraz yaklaştı, sonra uzaklaştı ve anladığını ifade eder bir tavırla dudaklarını büzüştürerek başını salladı:

-Harika bir nesih yazı! dedi.

Osmanlının, kitaplardan cami duvarlarına kadar hayatın değişik karelerinde kullandığı bu kıvrak, estetik ve yumuşak yazı tarzını hangi kalem yazmış olabilirdi? Sonra bu kitap buraya nereden gelmişti? Komünist bir idare böyle bir kitaba niçin ilişmemişti?

Kısa süren sessizliği, Neriman Teyze'nin sorusu bozdu:

-Anlayabildin mi balam?

-Anladım Neriman Teyze!

-Bu Kur'an-ı Kerim'i nereden aldınız?

Neriman Teyze'nin anlatacağı her şey bu soruda gizli gibiydi.

-Balam! dedi. Kırım sürgünü başladığında, takvimler 18 Mayıs 1944'ü gösteriyordu. Ben o zamanlar, 18 yaşına gelmiş gelinlik bir kızdım, dedikten sonra yutkundum. Sonra da yazmasının ucundan tutarak gözünden süzülen birkaç damla gözyaşını sildi.

Genç adam tekrar sordu:

-Sürgün sırasında eşyalarınızı alabildiniz mi bari?

Neriman Teyze, adamın elindeki Kur'an-ı Kerim'i göstererek:

-Birçokları sadece yastık kılıfları alabildi. Ben ise, annemden kalma bu Kur'an-ı Kerim'i alıp getirebildim. Stalin'in askerleri elimden almak istediler; "Öldürürüz!" dediler ama bırakmadım.

Genç adam terlediğini fark etti. Kırım sürgününden elbette haberi vardı... Türkiye'de iken birçok kimseden defalarca dinlemişti ama bu kez dinlediği, sürgünün canlı tanığıydı. Neriman Teyze, duyduklarını değil, yaşadıklarını ve gördüklerini anlatıyordu.

Genç adam, tarihi hatırladı. Bir gecede yurtlarından sürgün edilen insanlar ne yapabiliyorlardı? Tren vagonlarına sürüler gibi doldurulan, sonra da sürü kadar kıymet verilmekten telef edilen insanlar değil miydi bunlar? Ölenlerin, tren istasyonlarında boylu boyunca uzatılıp, kalanların Ural Dağları'na ve Sibiry'a götürüldüğü bir yolculukta hayatta kalan olmuş mudur? Olmuşsa bile yaşamak denir miydi buna?

Genç adam, Neriman Teyze'ye:

-Kırım'a tekrar dönmeyi düşünüyor musunuz? dedi.

-Düşünmez miyiz balam! Benim en büyük arzum Kırım'da ölmek! Vatansızlığın ne demek olduğunu sen bize sor! Kırım bizim canımız! Kırk beş yıldır Sibiry'da, Ural'da hep Kırım'ı sayıkladık! Kırım, rüyalarımızdan hiçbir zaman çıkmadı. İki sene önce güç belâ bir ev yeri alabildik ama ev yapacak imkânımız yok! Buradaki şu kocaman evi satsak, elimizdeki para, oradaki evin duvarını örmeye yetmez! Ama ne olursa olsun, bu yaz göçü saracağız Kırım'a! Vardığımızda duvarını örerse, seneye de çatısını çatarız! Bir kış, soğuk

altında geçmiş olur o kadar! Sürgünde yaşadıklarımızdan daha ağır olacak değil ya!

Neriman Teyze, sürgün zamanını yeniden yaşıyordu sanki... Anlatırken zaman zaman yutkunuyor, söyleyecekleri gırtlığında düğümleniyordu. Onun susmasıyla, odayı derin bir sessizlik kapladı. Masa başında bulunan herkes, cenaze evine taziyeye gelmiş gibi boyunlarını bükmüş, odanın derin sessizliğini soluyordu.

Neriman Teyze, masanın ucunda oturan damadına:

-Remzi, Kırım'ı göster bu balaya, dedi.

Remzi, cam vitrine doğru yöneldi ve vitrinin en üst rafından bir tomar kartpostalı getirip Neriman Teyze'ye verdi. Neriman Teyze, onlarca kartpostal ve resim üzerinde Kırım'ı ve Kırım'ın tarihini özetliyor gibiydi. Bir kartpostal üzerinde dikkatle durdu. Sanki resmin üzerinde bir tanıdığını arıyor gibiydi.

-Bak, dedi. Burasını biliyor musun?

-Hayır, dedi genç adam.

-Burası Bahçesaray, dedi. Yani Kırım Hanlığı'nın başkentti... Bu cami de o zamandan kalma...

Dikkatlice eğilip baktı genç adam... Caminin bahçesindeki rengârenk gülleri seyrederken çok uzaklara gitmişti. Ağlamaya başladı.

Bu durum Neriman Teyze'nin gözünden kaçmadı.

-Ne oldu balam!

-Hiç, dedi genç adam. Gülleri gördüm de ona ağlıyorum...

-Bunca yıldır ölenlerimize ve sürgünümüze ağladık ama güllere bakıp da ağlayanı görmemiştim.

Genç adam ne diyeceğini bilemedi. İçinden geçenleri söylese, Neriman Teyze anlar mıydı acaba? Sizin sürgününe yıllarca biz de ağladık. Ama o gözyaşları yıllardan beri

Kırım'da yeni gülleri, taze sürgünleri sulamış. Kırım'ın gülleri solmamış demek ki, dese anlar mı acaba? Taze sürgünler, yeni bir gül devrini müjdeliyor, dese anlar mıydı?

Neriman Teyze, bardaklara çay dolduruyordu.

-Burada çayı piyalede içerler ama biz bardakta içeriz sizin gibi, dedi.

Kadının çay doldurmasını fırsat bilen genç adam:

-Kırım'da bir köşkünüz olsa ne kadar güzel olurdu değil mi? dedi.

Adamın sözü biter bitmez, Neriman Teyze'nin hıçkırığı duyuldu.

Genç adam, olup bitenlere bir anlam veremedi. Söylediği söz, iyi niyet temennisinden başka bir şey değildi. O hâlde niçin ağlıyordu Neriman Teyze?

Bir şey söyleyemedi... Konuşmak için birkaç kez yutkundu ama beceremedi... Belki, biraz da korkmuştu...

Neriman Teyze sarsıla sarsıla ağlıyordu... Neden sonra durdu ve derin bir iç çekerek anlatmaya başladı:

-Benim ağlamamı ayıplama balam! Seni Allah konuşturuyor! Bizim, Kırım'da köşkümüz, daha doğrusu konağımız var... Babamın babası, Kırım Hanlığı'nda görevi olan, itibarlı bir kimseymiş. Bahçesaray'da en büyük konak bizimdi. Bizi, o konaktan çıkarıp sürgün ettiler! Kırk beş sene sonra Kırım'a gittiğimde, Konağımızda bir Rus ailenin yaşadığını gördüm! Bu göz neler gördü balam! Değil buradaki bir tanecik evimizi, bu mahalleyi satsak, oradaki konağı satın alamayız!

Neriman Teyze'nin üzüntüsünden kaynaklanan yorgunluk, yüzüne vurmuştu. Genç adam, yaşlı kadını daha fazla yormak istemedi. İkisi de yeterince ağlamıştı. Masanın üzerinde duran Kırım kartpostallarını aldı. Bahçesaraydaki caminin bahçesinde açan güllere tekrar baktı.

Neriman Teyze'ye:

-İzninizle ben gideyim, dedi.

Karanlık sokaktan evine dönünce, kendini zaman tünelinden çıkmış gibi hissetti. Evinin kapısını içeriden kapattı, gözlerini tavana dikip ellerini açarak, şöyle yalvardı:

-Bu büyük sürgünü yaşayanların, yeni çıkan sürgünlerini de büyük eyle Allah'ım!

Kirli araba

Cumartesi günü yorulduğumu, sabah kalkınca daha iyi anladım. Yattığım yeri beğenmişim. Pazar olduğu için yavaştan aldım.

Kuşluk vakti kahvaltımı yaptım; sonra da şirkete gitmek üzere hazırlandım. Perdeyi yavaşça aralayıp göğe baktım. Ne-fis bir güneş, yeryüzüne gülücükler dağıtıyordu.

Yılın son ayı girmek üzereydi. Böyle bir mevsimde, ba-har güneşini aratmayacak kadar güzelim pazar gününü, evde yatarak geçiremezdim.

Kitaplarımın, dosyalarımın ve müsveddelerimin bir kısmı, basın yayın şirketindeki odamda olduğu için, pazar günlerini de rahatlıkla değerlendirebiliyordum.

Şirkete geldim, odamın kapısını açtım, çalışmaya başladım. Biraz tashih yaptım, biraz okudum, sonra da arabamı yıkatmak için Üsküdar'a indim. Kuru Çeşme denilen yerde, yol üzerinde bir oto yıkama servisine girdim. Burası, sürekli geldiğim bir yerdi. Çalışan kimseleri de az buçuk tanıyordum, içeriye gir-dim, baktım, arabalar kuyrukta... Üç günden beri yağın yağmu-run ardından güneş açarsa, olacak olan elbette buydu.

En önde Hundai marka bir otomobil, arkasında kırmızı bir Doğan... En arkada da ben varım. Öndeki arabayı işçiler yıkarken, servisin patronu da arkadaki arabaları, işçilerin yıka-ması için hazır duruma getiriyordu.

Ben arabamın yanında dururken, patron bir ara, kafasını önümdeki otomobilin içine sokup temizlik yapmaya yeltendi. Sonra da kafasını arabadan çıkarıp ekşi ekşi söylendi.

-Arabanın içinde benden başka her şey var!

Adamın kızdığı her hâlimden belliydi. Rahatlatmak için:

-Biraz önce içinde siz bile vardınız, dedim.

Arabanın yanına yanaştım, içine baktım, ilk anda kırık aksesuarların yerlerde dolaştığını sandım. Biraz daha yakından baktım, durum farklıydı.

Ön koltukların altı, rengârenk kâğıt parçaları ve kuru yemiş kabuklarıyla doluydu. Arka koltukların üzerinde ise bağcık, bez ve çaputa benzer garip şeyler vardı. Kenara çekildim, adamı izlemeye başladım.

Patron olmanın verdiği bir tavırla adam, önce arabayı temizlemekten vazgeçti, arabanın kapılarını çarptı, bir tur atıp tekrar geldi. Kapıları açtı, sanki lâğım çukuruna elini sokacakmış gibi tiksine tiksine arabanın içine daldı. İçeride bir dalgıç gibi güç harcadığından emindim. Neden sonra, elinde bağcık, yastık, bez, mendil türü bir sürü eşya ile dışarı çıktı. Onları bir kenara koydu, tekrar daldı. Üçüncü kez avucunda kâğıt parçaları ve kuru yemiş kabuklarıyla çıktı. Ben, "*Hele şükür, bitti.*" diye sevindim. Adamcağız, dışarıda derin bir nefes alıp tekrar daldı. Bu kez, elinde maden suyu ve gazoz şişeleriyle dışarı çıktı. Onları çöp kovasına atarken söylendi:

-Bu kadar pis olunmaz ki canım!

-Neyse bitti artık, diye teselli vermek istedim.

Daha sözümü tamamlamadan:

-Ne bitmesi be, dedi.

Şaşırdım... Kendi kendime:

-Allah Allah, dedim. Gerçekten, daha bir şeyler var mı acaba?

Merakım artmaya başladı. Bu arada adam da, dalgıçlık işini epey ilerletmişti. Az sonra elinde çorap ve bayan ayak-kabıları ile dışarı çıktı. Gözlerime inanmadım. Sanki İstanbul'un çöpleri buraya atılmıştı. Adam, elindekileri bagajın üstüne koydu. Geri dönerken gözü, arka cama yapıştırmış olan yazıya ilişti. Durup okudu: *"Temizlik imandandır."*

Alaycı bir tavırla söylendi:

-Ne temiz Müslümanmış bel!

Adam, bu sözleri sanki bana söylüyordu. Çok utandım. Gidip arabama oturdum. Kızgınlığımdan radyoyu açtım. Kulağıma gelen söz, hiç de yabancı değildi. Birisi, Yunus'un şiirini okuyordu: *"Müslümanım diyen kişi, şartı nedir bilse gerek."*

Bu sözü, araba sahibinin duymasını ne kadar istedim bilemezsiniz!

Ekmek parası

Güneşin bunalıcı sıcaklığı birdenbire kayboldu. Gökte, beyaz bulutlar belirmeye başladı. Yaşlı adam kuşkulandı. Az ötede ekin destelerinin başında duran kadına seslendi:

-Hanım!

Kadın başını kaldırdı, sesin geldiği yöne bakarak:

-Buyur bey! diye cevap verdi.

-Hava bozuyor, başımızın çaresine bakalım...

-Korkma, yaz yağmurudur, geçer. Baksana beyaz beyaz bulutlar... Hem göğün yarısı açık... Gök gürlemesi de yok... Birkaç dakika çiseler, sonra biter...

Yaşlı adam, tecrübesini konuşturmak istercesine, bakışlarını kadın üzerinde sabit bir noktaya dikti:

-Ne olur ne olmaz, biz şu harmanın üzerine bir naylon örtelim. Bakarsın biraz fazla yağdırır, harman heder olmasın...

Kadın, başındaki yazmasını eliyle düzelterek, bulutların arkasında saklanan güneşe baktı. Yağmur yağacaktı. Arkasına döndü, az ötede, tarlanın ortasındaki yaşlı çınarın dibinde oturan çocuklarına seslendi.

-Çocuklar! Çabuk buraya gelin!

Beş tane çocuk annelerinin yanına geldi. Kadın, elinde ekin destesiyle, yanı başına gelmiş olan çocuklara:

-Evlâtlarım! Yağmur geliyor. Babanız, harmanın üstüne örtmek için naylon hazırlıyor. Geride kalan şu üç beş desteyi aliverelim de yağmura yakalanmadan bu iş bitsin.

Yaşlı adam merdiveni harmana dayamış, bir taraftan çocukların getirdiği ekin destelerini düzeltip harman yapıyor, diğer yandan da naylonu harmanın üzerine örtmeye çalışıyordu. Tozlanmış olan yüzüne, o anda birkaç yağmur damlası düştü. Heyecanla merdiven basamağının üzerine doğruldu. Yüksek bir sesle:

-Hanııımm! Çocuklar orayı halleder. Sen gel, yerden bana birkaç taş ver de şu naylonun üstüne koyayım.

-Geldim bey!

Yerden aldığı taşları kocasına vermeye çalışan kadın, yağmurun çiselemeye başladığını fark etti.

-Bey! Çocukların yapacağı iş bitti.

Başındaki külâhı yan tarafa kaymış olan ihtiyar, bir yandan terini siliyor, bir yandan da kadına:

-Çocukları gönder o zaman! Yağmura tutulmadan bir an önce eve varsınlar.

Kadın, yanı başına çömelmiş, çubukla yerleri karıştıran çocuğun beline, eliyle hafifçe dokundu:

-Haydi oğlum! Kardeşlerini al eve götür...

Rasim, annesinin bir dediğini iki etmedi. Hemen kardeşlerinin yanına gitti. Onlara, Rasim göz kulak oluyordu. İlkokulu bitireli iki yıl olmuştu.

Ahmet Efendi'yle Fatma kadın da işlerini biraz sonra bitirip çocuklarının arkasından yola düştüler. Ahmet Efendi yürürken bir an durakladı, ayakkabısını çıkardı, ayakkabının ucundan tutup birkaç kez taşa vurdu. Arkasından:

-Allah, Allah! Küçük bir çakıl parçası yürümeme engel oluyor, dedi.

Ayakkabısını giydikten sonra, yere bıraktığı orakları eline aldı ve yürümeye devam etti. Neden sonra Fatma kadına:

-Rasim, okulu bitireli iki yıl oluyor hanım! Artık bağ bahçe işlerine başlamalı. Yoksa bu memlekette aç kalır.

-Dur bakalım canım! Çocuğun daha yaşı kaç? Akranlarından kimin eline iş yakışıyor? Zamanla alışır...

Yolda giderken, aralarındaki konuşmalar epey uzadı. Yağmurun, kendilerini ıslattığının farkına vardılar. Adımları daha da sıklaştı. Fatma kadın bir taraftan hızlı hızlı yürüyor, bir taraftan da çocuklarının akşam yemeğini düşünüyordu. Ahmet Efendi'ye:

-Akşama ne yapayım bey?

Ahmet Efendi:

-Allah kerim! Bir sıcak çorba içeriz.

Ahmet Efendi'nin yüzündeki terle, yağmur damlaları birbirine karışmıştı. Hızlı adımlarla evin yolunu tuttular.

Akşam yemeğini hep birlikte yediler. Ahmet Efendi, yatsı ezanının okunmasını bekliyordu. Herkes bir köşeye çekilmiş, Ahmet Efendi'nin iki dudağı arasından çıkacak söze dikkat kesilmişti.

Fatma kadın bu arada sofrayı toparlamaya başladı. Odayı kaplayan derin sessizliği, bir anda tahta kaşıkların çıkardığı ses bozuverdi. Küçük kız, annesine yardım etmeye çalışırken Ahmet Efendi, karşısında duran Rasim'e, eliyle "gel!" işareti yaptı. Rasim, odanın köşesinde oturan babasının yanına diz çöküp oturdu. Ahmet Efendi; karanlığı, lâmbanın sökmeye çalıştığı odada, varlığıyla yokluğu belli olmayan Rasim'e:

-Oğlum, dedi. Sen artık kocaman adam oldun. Görüyorsun, buralarda ekme parası yok. Ömür boyu çift sürersin. Çift sürmekle de belini doğrultamazsın. Ayşe Teyze'nin oğlu, İzmir'den dün gelmiş. Yarın onunla konuşacağım. Tatil

dönüşü giderken seni de götürsün. Erkenden bir zanaat öğrenirsin. Yarın sabah namazından sonra tarlaya gideceğiz, erkenden yatalım...

O gece Rasim'in gözüne uyku girmedi. Yatakta arada bir dönüyor, bazen de yorganın altından kafasını çıkarıp gözlerini tavana dikeyor, kendisine eşlik eden gece böceklerinin sesleriyle tekrar dalıp gidiyordu.

Sabah namazından sonra birkaç kaşık çorba içip avluya çıktılar. Sabahın sessizliğini, Ahmet Efendi'nin orak ve tırpan sesleri bozdu. Tırpanları omzuna alan Ahmet Efendi, oğluna:

-Rasim! Bir an önce tarlaya varalım. Annenle kardeşlerin arkadan gelirler, dedi.

Eksik kalan işi tamamlayacaklardı. Dün yağın yağmurun, harmana etkisi olup olmadığına bakacaklardı. Anneleri, kardeşlerine sıcak bir çorba içirdikten sonra gelecekti.

Rasim, yolda dalgın dalgın yürüyordu. Kafasında dünkü düşünceler vardı. Babasının:

-Oğlum! Su testisini ağacın gölgesine koyuver de ılımasın, demesiyle kendine geldi.

Güneşin ilk ışıkları, çalışmanın lezzetini hatırlatıyor gibi üzerlerini okşuyordu. Tam iki saat aralıksız çalıştılar. Epeyce ter attıktan sonra, koca çınar ağacının dibine oturdular. Ahmet Efendi, bir eliyle terini siliyor, bir eliyle de su testisini tutuyordu. Fatma kadın:

-Terli terli su mu içilir be adam! Hasta olacaksın başıma! Biraz dinlen! Terin soğusun ondan sonra...

Fatma kadın, kocasına çok bağlıydı. Evini, çocuklarını onca iş arasında ihmal etmiyordu. Ahmet Efendi, neden sonra dinlendiğini ifade etmek ister gibi derin bir iç çekti:

-Bugünlük bu kadar... Yarın harman işlerine başlayacağız.

Hep beraber eve döndüler. Ahmet Efendi, ikinci namazına camiye gitmek için abdest aldı. Fatma kadına:

-Ayşe Teyze'nin oğlunu camide görürüm nasıl olsa. Ona şu bizim oğlanın meselesini söyleyeyim, bakalım ne diyecek? dedi.

Namaz çıkışında Süleyman Bey'e:

-Sizi gördüğüm iyi oldu. Belki gelmezsiniz diye düşünmüştüm.

Süleyman Bey:

-Gelmez olur muyum hiç canım? Köydeki insanların buluşma yeri camidir. Başka türlü, bağda bahçede çalışan insanları nasıl göreceksiniz?

Ahmet Efendi, oğlu için düşündüklerini anlattı. Süleyman Bey:

-Ben yardıma hazırım. Eğer isterse benim yanımda çalışabilir. İstemezse başka iş bakarız.

-Ben hele evle bir konuşayım. Bugün, yarın size haber veririm.

Fatma kadın avluda tavukları yemlerken Ahmet Efendi geldi:

-Hanım! Yemeği yiyip bizim oğlanın durumunu bir konuşalım.

Yemekten sonra bütün ev halkı, Ahmet Efendi'nin söyleyeceklerine dikkat kesildi.

Ahmet Efendi:

-Oğlum, dedi. Ayşe Teyze'nin oğluyla konuştum. Eğer istersen onun konfeksiyon atölyesinde çalışabileceksin. İstemezsen o, senin için başka iş bakacak. Ama bence onun yanında çalışman daha iyi olur. Ne de olsa akrabamız... El gibi olmaz. Senin iş sahibi olman için elinden geleni yapar, sana yardımcı olur. El yanında çalışmak kolay değil!

Rasim:

-Baba! Ben okumak istiyorum. Hafta sonları çalışıp harçlığımı kazansam olmaz mı?

Ahmet Efendi, hiç beklemediği bu cevap karşısında bir an durakladı. Rasim'in okuyacağını hiç hesaba katmamıştı. Rasim'e:

-Oğlum! Kararını sen ver! Okumak istiyorsan, ceketimi satar seni okuturum. Ama görüyorsun ki, köyümüzde okuyan insan az. Herkes küçüklükten bir zanaat sahibi olup ekmek parası kazanmak istiyor. Okumak kolay değil.

Ahmet Efendi, ertesi gün Rasim'le birlikte ikinci namazına camiye gittiler. Namazdan sonra Ahmet Efendi Süleyman Bey'e:

-Süleyman Bey! Bizim oğlan "*Okumak istiyorum.*" diye tutturdu. Ne dersin?

-Ben çocuklarımın okumasını çok istedim ama onlar okumak istemediler. Eğer Rasim okursa, ben onun ihtiyaçlarını karşılarım.

Ahmet Efendi, duyduklarına sevinmişti. Süleyman Bey, İzmir'e dönme hazırlıkları yapmaya başladı. Onların arabasıyla Rasim de gidecekti. Fatma kadın, oğlunun hazırlıklarına başladı. Bir cumartesi sabahı, Süleyman Bey'in ailesiyle birlikte Rasim'i de uğurladılar.

Okulların yarıyıl tatili başlamak üzereydi. Ahmet Efendi, evinin avlusunda odun parçalıyordu. Köylülerden birisi, Rasim'in mektubunu getirdi. Ahmet Efendi işini bırakıp eve girdi. Heyecanlı olduğu, ellerinin titreyişinden belliydi. Mektubu özenle açtı ve hanımına okumaya başladı. Rasim'in başarısından ötürü, okul müdürü aileyi tebrik ediyordu. Ahmet Efendi, hem okuyor hem sevinç gözyaşları döküyordu.

Hava soğuktu ve köye kar yağıyordu.

Sultanın hizmetkârı

Bir gün sınıfa yabancı bir öğrenci geldi. Türkçe dersi dinlemek istediğini söyledi. Önce şaşırđım. Çünkü Arap bir öğrenci, Arapça dersi seçebileceksen, Türkçe dersine katılmak istemezdi. Üste para verseler böyle bir şeyi yine yapmazdı. Çocuğu tepeden tırnağa süzdüm. Boylu poslu, efendi bir çocuktu.

-Adın ne senin?

-Abdullah...

-Soyadın?

-Sultan...

-Nerelisin?

-Lübnanlı...

Çocuktan bazı ön kimlik bilgileri aldıktan sonra derse başladım. Abdullah, Türkçe dersine katılmak için benden izin istedi. Böyle bir teklifi severek kabul ettim. Birkaç derse katıldı ve sessizce dersi dinledi. Türkçe bilmiyordu. Kafasında tasarladığı bazı İngilizce kelimelerin Türkçe karşılıklarını soruyordu. Sorularının cevaplarını öğrendikçe mutlu olduğu hâlimden seziliyordu. Her dersin başlangıcında ve bitişinde öğrencilerle askercilik oynamaya başlayınca, Abdullah daha bir heyecanlanıyordu. Sonraki derslerin birinde Abdullah yanıma geldi.

-Hocam, derse başlarken ve dersi bitirirken sınıfa ben komut verebilir miyim? dedi.

Anlaşılan, sınıfın asker gibi hep bir ağızdan yüksek sesle; “*Sağ ol!*” deyişi onun hoşuna gitmişti. Türkçe bilmeyen bu çocuk, sınıfa girdiğim zaman yanıma geliyor ve sınıf arkadaşlarına bir komutan tavrıyla:

-Merhaba arkadaşlar! diyordu.

Abdullah, birkaç hafta Türkçe dersine katıldı. Biz ders kitabından konu işlerken, o da merak ettiklerini soruyordu. Daha sonra öğrendim ki, Abdullah; Arapça dersini seçtiği hâlde, Türkçe dersine kaçak olarak geliyormuş. Bunun nedenini sordum, söylemedi. İleriki derslerin birinde bana dedi ki:

-Hocam! Benim büyük babaannem Türkmüş.

Ben yine şaşırđım. İnanmak istemedim. Abdullah'ın yanlış bilgilendirilmiş olabileceğini düşündüm. Avustralya'da yaşayan Arap asıllı bir öğrencinin büyük babaannesi nasıl Türk olabilirdi? En iyisi kendisini konuşturmalıydı.

-Sen yanlış biliyor olabilirsin, dedim.

-Hayır! dedi.

-Peki, kim bu Türk olan kişi?

-Babamın dedesinin eşi, dedi.

-Yani büyük deden Türkiye'den mi evlenmiş?

-Evet.

-Babaannen Türkiye'nin neresindenmiş?

-Afyon diye bir yerdenmiş.

Bir süre kendi kendime düşündüm. Abdullah'ın verdiği bilgiler doğruydu. Afyon diye bir yer vardı. Ama hâlâ merakım gitmemişti. Bir gün teneffüste kendisine dedim ki:

-Abdullah! Sana, büyük babaannenle ilgili merak ettiğim bazı sorular sormak istiyorum.

-Tamam, dedi.

Kendisine, büyük babaannesinin adını bilip bilmediğini sordum.

-Bizimkiler aile içinde ona “*Habibe*” diyorlarmış ama asıl adı Fatma Afyonî imiş, dedi.

Peki, deden büyük babaannenle ne zaman evlenmiş?

-1905 yılında...

Demek ki, Osmanlı sultanlarının döneminde olmuş bu iş. Henüz soyadı kanununun çıkmadığı zamanlarda... Hani o zaman insanlar, ya lâkaplarıyla ya da buldukları yörenin ismine nispet edilerek çağırılmış ya! Fatma gelin de Afyonlu olduğu için, “*Afyonî*” soyadını almış. Adını, erkek tarafı “*Habibe*” koyduğuna göre demek ki Fatma, gelin gittiği ailede çok sevilmiş.

Tenefüsün bitiş zilini duymamla kendime gelmem bir oldu.

-Abdullah! Daha sonraki bir öğle arasında tekrar görüşelim olmaz mı?

-Olur. Eğer benim için derslerden izin alırsanız daha rahat konuşabiliriz.

-Gerek yok. Sen derslerinden kalma. Hem böyle parça parça öğrenmek benim için daha heyecanlı oluyor.

Abdullah’ı sınıfına gönderdikten sonra ben de dersime girdim. Artık tanışmıştık. Onun Türkçe bilmemesi çok da fark etmiyordu. Gördüğüm yerde selâmlaşıyor, birbirimize İngilizce hâl hatır soruyorduk.

Bir gün öğle arası yine Abdullah’la karşılaştık. Çim sahanın kenarına çekildik, konuşmaya başladık. Bizi gören bazı Türk öğrenciler de yanımıza geldiler. Abdullah’a:

-Anlat bakalım gerisini, dedim.

-Siz sorun, ben söyleyeyim. Bilmediklerimi babama sorar öğrenirim, dedi.

-Deden, Türkiye’ye neden gelmiş ve nasıl evlenmiş?

-Dedem o zamanlar Osmanlı ordusunda görevli imiş. İstanbul’a çağırılmış, sonra da Afyon’a göreve gönderilmiş. Dedem, ninemle o zaman evlenmiş.

-Deden, ninenle evlenince Lübnan’a mı gitmiş?

-Hayır! Büyük dedemin görevli olduğu süre içinde Afyon'da yaşamışlar.

-Deden ne iş yapıyormuş?

-Osmanlı ordusunda görevli bir subay imiş; daha sonra paşalığa kadar yükselmiş.

-Emin misin?

-Evet.

-Bunu sana baban mı söyledi?

-Evet, ama uzun zaman sonra söyledi. Babama bu konuyu ne zaman sorduysam bana hep kaçamak cevap verdi. Bir gün eve geldiğimde babamı koltukta oturuyor buldum. Bana:

-Oğlum çantanı bırakıp buraya gelir misin? dedi.

Yanına gittim. Babamın karşısındaki koltuğa oturdum. Dizlerinin üstünde duran bir çanta dikkatimi çekti. Davranışlarından, çantada önemli bir şeyin olduğunu tahmin ettim. Çantanın içinden bir resim albümü çıkardı. Albümün kapağını özenle açtı ve aile resimlerimizi gösterdi. Albüme bir süre birlikte baktık. Tanıdığım resimlerden sonra babam, tanımadığım bazı kişilerin resimlerini gösterdi. Resimlerden birisi dikkatimi çekti. Askerî elbiseli, iri yarı bir insandı bu. Merak ettim:

-Baba bu kim? dedim.

-Babam yüzüme bakıp gülümsedi:

-Bu deden, dedi.

-Ama dedemin resmini daha önce görmüştüm. Bu, o resim değil.

-Haklısın oğlum. Bu senin deden değil benim dedem. Yani senin büyük deden...

Şaşırmıştım. Merakımı yenemeyip babama tekrar sordum:

-Büyük dedem ne iş yapıyormuş?

Babam bu soruma bir süre cevap vermedi. Gözleri resme çivilenmiş gibiydi. Neden sonra derin bir nefes alıp:

-Askermiş oğlum, dedi. Türk ordusunda paşa imiş.

Albümü sehpanın üzerine koydu ve anlatmaya devam etti:

-O zaman dünyada Müslümanlar güçlüymüş. İslâmiyet'i ve halifeliği Türkler temsil ediyormuş. Zalimler, şimdiki gibi Müslüman kanı dökemiyormuş. Kavga-gürültü yokmuş.

Babam sözünün yarısında birden durdu ve derin bir "ah!" çekti. Sonra kalkıp kendi odasından bazı eşyalar getirdi ve getirdiği eşyaları birer birer bana tanıttı:

-Bak oğlum! Bu kılıç ve tabanca dedeme ait... Şu gördüğün, dedemin üstün hizmetleri için teşekkür belgesidir. Şu köstekli saat de dedemden yadigâr... Kim bilir kaç senelik? Buna gelince... Bu da, büyük babaannenin oyalı yazmasıdır. Evleneceği zaman işlemiş. Zaten babaanneme "Habibe" adını biz koymuşuz. Babaannem bize gelin olarak geldiğinde çok sevilmiş. Kendisi de söylerdi bunu. Bambaşka bir kadındı babaannem. O kadar temiz, o kadar izanlı, o kadar elinden iş gelen bir başka akrabamı hatırlamıyorum. Hele hele bir ibadet edişi vardı ki, hâlâ gözümün önündedir.

Babamın sesinin birdenbire değiştiğini, gözlerinin dolduğunu fark ettim; duygulandığını anladım. Ama babam haklıydı. Çünkü büyük babaannemin yaşlı hâlini ben de biraz olsun hatırlayabiliyorum. Hayal meyal hatırladıklarımı ben bile unutamıyorum. İşte büyük dedemin, Osmanlı ordusunda paşa olduğunu, babamdan o zaman duymuştum.

Abdullah, öğleden sonraki futbol maçına katılmaktan vazgeçti. Çimlerin üzerinde oturup konuşmaya devam ettik. Yaz mevsiminin, insanı bunaltan en sıcak günlerinden biriydi. Serinlemek için okul kantininden birer dondurma aldık, sonra tekrar sohbeta daldık. Abdullah'a tekrar sordum:

-Deden Türkiye'ye niçin gelmiş?

-Bilmiyorum.

-O zaman bunu babana sormalısın.

-Akşam gidince sorarım.

Futbol oynayan öğrenciler, soyunma odalarına giderken, biz de sohbetin sonuna gelmiştik. Abdullah'ı sınıfına gönderdim.

Birkaç gün sonra öğle tatilinde, çim sahanın kenarında oturuyordum. Yanıma Abdullah geldi. Selâm verdikten sonra konuyu kendisi açtı:

-Hocam, büyük dedemi Türkiye'ye, Osmanlı sultanı çağırılmış. Özel emir üzerine dedem de İstanbul'a gelmiş. Osmanlı sultanı dedeme otuz kese altın vermiş ve demiş ki:

-Muhammed Ali! Senin Türk ordusuna büyük hizmetlerin dokundu. Üstün başarıların var. Dinlenmeyi hak ettin. Bu altınlar, hizmetinin karşılığında takdir edilen bir hediyedir. Artık emekli olabilirsin.

Sultan, dedemin böyle bir teklif karşısında çifte mutluluk yaşayacağını düşünmüş ama dedem Osmanlı sultanına:

-Haşmetli hünkârım! Benim altında, malda-mülkte gözüm yok. İslâmiyet ve Müslümanlar yara alırken ben emekli olamam. Bizi, Türk kardeşlerimizden ayırma plânları yapıyor. Başında bulunduğum binlerce askerin sorumluluğunu taşıyorum. İzin verirseniz ben son nefesime kadar Türk ordusunda hizmet etmek istiyorum.

Dedemin teklifi ve isteği karşısında sultanın gözleri dolmuş ve ayağa kalkıp dedeme:

-Muhammed Ali! Allah sana ve senin nesline bu milletle beraber hizmet ettirsin, diye dua edip dedemin sırtını sıvazlamış.

Dedem o günden sonra soyadını "sultan" olarak değiştirmiş. Görevinin başına gidip o dönemde geceli gündüzlü hizmet etmiş. Lübnan taraflarındaki cephelerde hep asker eğit-

miş. Ordunun başından ayrılamamış. Yıkılışlar, birbirini takip etmiş. Günün birinde, Arap toprakları birer birer Osmanlı'dan ayrılınca, ninemin ve dedemin içine derin bir hüznün çökmüş. Lübnan'da yaşayan dedem, bir gün nineme demiş ki:

-Hatun! Bundan sonra bize gurbette yaşamak düştü.

Ninem anlamamış önce:

-Hayrola paşam! O nasıl söz?

-Koca bir devlet yıkıldı. Müslümanlar yetim kaldı. Burada kalırsam içim rahat etmeyecek. Türkiye'ye gideceğim.

Dedem, Türkiye'ye gideceğim deyince ninemi almış bir heyecan.

-Beni de götür paşa hazretleri, demiş.

-Hayır! demiş dedem. Seni götüremem. Çünkü ben bayrağın düştüğü yere gidiyorum. Gidip de dönmek var işin ucunda. Türk ordusu ve Müslümanlar için yapabileceğim son bir hizmet daha vardır belki! Sen kal! Ortalık toz duman!

Böylece ninem, dedemin memleketinde kalmış, dedem de ninemin memleketine gitmiş.

Abdullah'ın susmasını fırsat bilip araya girdim:

-Deden tekrar Türkiye'ye ne zaman gelmiş?

-1925'te...

-Neden gelmiş?

-Türklerin, dünyada tekrar söz sahibi olması için bir çalışma başlatmak istemiş. Müslümanların, Müslüman olmayan milletlerin egemenliği altında zulüm görmemesi için bir şeyler yapmayı denemiş. Dağınıklığı toparlamak istemiş ama Türkiye'de silâhlı bir grup tarafından öldürülmüş.

-Peki, kim öldürmüş dedeni?

-Bilmiyorum. Babama sordum o da bilmiyor. Dedem öldürülünce, Lübnan'da yaşayan ninem, dedemin cenazesini Lübnan'a istemiş. Dedemin öldürüldüğünü duyan Mısır;

Müslümanlar adına dedem için devlet töreni düzenlemiş. Dedemin de ninemin de mezarları Lübnan'da... Ama ikisi de gurbette ölmüş.

Abdullah, konuşmasını bitirdiğini anlatmak istercesine, iki elini birbirine kenetledi:

-Hocam, ben Türkleri çok seviyorum biliyor musunuz? dedi.

-Bunu tahmin edebiliyorum Abdullah. Çünkü Türkçe dersine geliyorsun, dedim.

Yüzüme heyecanla baktı:

-Hocam! dedi. Türkçe dersinde komutları her zaman ben verebilir miyim?

Onun bu isteğini kabul ettiğimi, göz kapaklarımın hafifçe inişinden anlamış olmalı ki, gülümsedi.

Çıkış zilinın çalmasıyla birlikte, Abdullah izin isteyip sınıfına gitti. Abdullah'ın söyledikleri, zihnimi uzun süre meşgul etti.

Onun dedesini, Türk ordusuna hizmet ettirmek için Türkiye'ye gönderen Allah, beni de Abdullah gibi öğrencilerle tanıştırmak için buraya göndermişti.

Bir hasret ülkesi

Burma'ya indiği zaman ilk olarak havaalanı dikkatini çekti. Oturacak bir yer bile yoktu. Camdan dışarıya bakınca, fakir bir ülkeye geldiğini anladı.

Havaalanından çıkınca nereye gideceğini düşündü. Daha önceden edindiği bilgiler, ülke nüfusunun yüzde doksanının Müslüman olmadığını söylüyordu. Bineceği taksinin şoförüne derdini nasıl anlatacaktı? İngilizce bildiği için kendi kendini rahatlatmaya çalıştı. İçinde bir burukluk hissetti; sonra da:

-Buraya Allah'ı anlatmak için geldim. O benim hâlimi görüyor, dedi.

Havaalanından çıkar çıkmaz elindeki ağır valizleri yere koydu ve etrafına bakındı. Ortalıkta pek insan görünmüyordu. Yakınında duran bir taksici gözüne ilişti. Koyu esmer tenli bir adamdı bu. Dikkatle adamın yüzüne baktı:

-En yakındaki otele gideceğim, dedi.

Taksici, "tamam" dercesine başını salladı ve müşterisinin elindeki valizleri alıp arabasının bagajına koydu. Yola çıktık-tan sonra müşterisine sordu:

-Müslüman mısınız?

-Evet.

-Adınız ne?

-Vahdet.

-Nereden geliyorsunuz?

-Türkiye'den...

"*Türkiye*" sözünü duyar duymaz, adamın gözleri parladı. Vahdet Bey, adamın heyecanını farketti:

-Ne oldu beyefendi?

-Şimdi bizim eve gidiyoruz, tamam mı? deyip birden direksiyonu yan caddeneye kırdı.

Vahdet Bey, şaşırıldı. Tanımadığı bir insanın evine gidip de ne yapacaktı? Bir süre sessiz kaldıktan sonra adama sordu:

-Peki, siz Müslüman mısınız?

-Evet.

-Birbirimizi tanımıyoruz. Beni evinize niçin davet ediyorsunuz?

Adam güven telkin eden bir ses tonuyla:

-Siz Müslümansınız ve Türksünüz, değil mi?

-Evet, dedi Vahdet Bey.

-O hâlde tanışıyoruz demektir.

Vahdet Bey, adamın söylediklerinden pek birşey anlamadı.

-Ama siz Türk'e benzemiyorsunuz.

-Ben Hintli bir Müslüman'ım.

Vahdet Bey, tanımadığı bir ülkede, bir Müslüman'la tanıştığı için rahatlamıştı. Adamın davetini kabul etti. Etrafı bahçe ile çevrili, tek katlı, eskice bir evin önüne geldiler. Hintli adam Vahdet Bey'e:

-İşte bu gördüğünüz küçük, eski ev bizim...

Vahdet Bey, fırsattan yararlanıp Hintli adama sordu:

- Adınız ne?

-Ahmet...

Eve girip oturdular. Kısa süren bir sessizlikten sonra Hintli Ahmet sordu:

-Buraya niçin geldiniz?

Vahdet Bey, gülümsedi:

-Burada okul açacağım.

Hintli Müslüman, endişeli bir tavırla sağına soluna bakındı:

-Sakın ha! dedi. Bu zamana kadar burada böyle bir şey görülmemiştir. İki Müslüman'ın bile bir araya gelemediği bir ülkede, macera peşinde koşmanın anlamı yok!

Vahdet Bey, endişesini saklayamadı:

-Burada böyle bir iş yapmak kanuna ters mi?

-Hayır, ters değil ama bu ülke buna izin vermez.

-Neden?

-Sizi, yarın birisiyle tanıştıracacağım, nedenini ondan öğrenirsiniz.

-Vahdet Bey, biraz sıkıntılı, biraz da endişeli bekleyişle sabahı zor etti. Kuşluk vakti, birlikte bir evin önüne geldiler.

-Nereye geldik? dedi Vahdet Bey:

-Sabret, göreceksin!

Evin kapısını tokmakla çaldılar. Az sonra yaşlı bir adam kapıyı açtı. Koyu esmer tenli, saç ve sakalı bembeyaz olmuş bir yaşlı Hintli, misafirleri içeriye buyur etti. Hep birlikte yer minderlerinin üzerine oturdular. Hintli Ahmet, Vahdet Bey'i tanıttı:

-Yakup Amca! Bu arkadaşımız buraya Türkiye'den geldi.

-Yakup Amca, Vahdet Bey'i uzun uzun süzdü:

-Pek ufak kalmışsın oğul! Osmanlı nesli böyle değildi, dedi.

Vahdet Bey'in kafasında bir anda şimşekler çaktı. Haritada zor bulduğu bir ülkenin insanı, Osmanlı'yı nereden biliyordu? Bir süre düşündü. Yaşlı Hintli'nin sorusuyla kendine geldi:

-Oğul ne iş yaparsın sen?

-Öğretmenim.

-Burada ders mi anlatacaksın?

-Evet.

-Nerede?

-Kendi açacağım Türk okulunda...

Yakup Amca da tıpkı Hintli Ahmet gibi Vahdet Bey'i ikaz etme gereği duydu. Bu durum, Vahdet Bey'i oldukça rahatsız etti.

En kısa zamanda bir otele yerleşmeliydi ve sonra da kendine kalıcı bir ev bulmalıydı. Konuyu, Hintli Ahmet'e açtı. Yakup amca, Vahdet Bey'in söylediklerini duyunca, gülümsedi:

-Vahdet Efendi! dedi. Şimdilik buradasın! Ben sana ne zaman izin verirsem o zaman gidersin!

Yakup Amca'nın ağzından çıkan "efendi" sözü, Vahdet Bey'in dikkatini çekti. Bu söz, ne Hintçe ne de İngilizceydi. Türkçeyi bilmeyen Yakup amca, bu sözü nereden biliyordu? Merakını yenemeyip sordu:

-*"Efendi"* sözünü nereden biliyorsunuz?

-Osmanlı'dan...

-Osmanlı'yı nereden biliyorsunuz?

-Buradan...

-Osmanlı buraya geldi mi?

-Geldi tabii!

Vahdet Bey, kendini Osmanlı Türkünün evinde gibi hissetti. Yakup Amca'nın yaşlı olduğunu görüyordu ama Osmanlı'yı bilmesi mümkün değildi. Belki babasından duymuş olabilir.

Yakup Amca'nın kulağına eğildi:

-Osmanlı'yı babanızdan mı duydunuz?

-Hayır, gördüm...

-Yaşınız kaç?

-Doksan beş.

Vahdet Bey, büyük bir şaşkınlık içinde Yakup Amca'nın yaşını hesaplamaya başladı. Doğduğu tarih 1904'ü gösteriyordu.

Evet o tarihte Osmanlı henüz ayaktaydı. Daha doğrusu ayakta kalma mücadelesi veriyordu.

Vahdet Bey, derin düşüncelere dalmıştı. Bir aralık Yakup Amca, Hintli Ahmet'e:

-Ahmet! Vahdet Efendi'yi şehirde biraz gezdir. Sonra da cuma namazına götür, dedi. Arkasından da, "*Sakın unutma ha!*" diye iyice tembih etti.

-Tamam, dedi Hintli Ahmet.

Şehirde gezerlerken Vahdet Bey, Hintli Ahmet'e sordu:

-Bu ülkenin doğal zenginliği var mı?

-Evet var. Altın ve elmasın en çok olduğu yerlerden biri bu ülkedir.

-Peki kim çıkarıyor?

Hintli Ahmet, bir an durakladı. Vahdet Bey'e:

-Uygun bir yerde oturup sohbet etsek daha iyi olmaz mı?

-Olur, dedi Vahdet Bey.

Birlikte büyükçe bir parka geldiler. Yaşlı bir çınarın altındaki banka oturdular. Vahdet Bey, dalları etrafa uzanmış olan yaşlı çınara bakıp Hintli Ahmet'e:

-Yaşlılar, insana çok şey öğretiyor. Tıpkı Yakup amca ve şu çınar gibi, dedi.

Hintli Ahmet, Vahdet Bey'i onaylarcasına başını salladı:

-Haklısın! dedi. Bu ülkede yaşlılar, çok şey biliyor. Bu ülkenin başından geçenleri Yakup Amca'ya mutlaka sormalısın. Onun gözleri, çok şeyler görmüş. Ben sana ancak 1962'den sonrasını söyleyebilirim.

-Olsun, ona da ihtiyacım var, dedi Vahdet Bey.

Hintli Ahmet, yakınında birisi olup olmadığını kontrol etmek amacıyla, etrafına bakındıktan sonra, anlatmaya başladı:

-Bu ülkede 1962'den önce İngilizler varmış. Ben o dönemi pek hatırlamam. Küçük bir çocukmuşum. 1962'de Çin'in

etkisiyle bu ülke, Komünizm hastalığına yakalandı. İşte biz bu belâyı o günden bu yana çekiyoruz. Bu ülkenin yüzde doksanı Budist'tir. Müslümanlar, yüzde onu geçmez. Azınlıkta kalan Müslümanlara her fırsatta işkence yapılıyor; zulüm uygulanıyor. Eskiden bu şiddet daha fazlaydı. 1982'ye kadar Komünizm'i en şiddetli şekilde uyguladılar.

Vahdet Bey, Hintli Ahmet'in sözünü kesti:

-O dönemde istediğiniz yere gidip istediğiniz kimseyle görüşebiliyor muydunuz?

-Hayır! dedi Hintli Ahmet. İstedığımız yeri, istediğimiz kimseyi bırakın, kendi akrabalarımızda bile kalamıyorduk. Gece yatmaya, evimize dönmek zorundaydık. Bir arkadaşım, babasının evine gittiğinde, orada yattığı için ertesi gün devlet yetkilileri, arkadaşı götürüp sorguya çektiler.

Arkadaşınıza bir şey yaptılar mı?

-On dört sene hapis cezası verdiler.

-Babasının evinde yattığı için mi?

-Evet.

Vahdet Bey, olanları duyunca tüyelerinin ürperdiğini hissetti. Tepkisini gizleyemeyip:

-Nasıl olur? diye çıkıştı.

-Sakin ol! dedi Hintli Ahmet. Şu an dışarıda olduğumuzu ve birilerinin bizi duyabileceğini unutma!

Vahdet Bey, duyduklarına inanmak istemedi. Böyle bir olayı aklına ve mantığına sığdıramıyordu. Sakinleşmeye çalıştı. Hintli Ahmet:

-Ama 1988'ten sonra işin rengi biraz değişti, diye söze devam etti. Bu tarihte, büyük bir halk ayaklanması oldu ve bu ayaklanmada beş bin kişi öldü.

Vahdet Bey heyecanla:

-Sonra ne oldu? dedi.

Hintli Ahmet, eliyle “*sakin ol!*” işareti yaparak:

-1990 yılında bir seçim oldu. halkın seçtiği parti, bu seçimde yüzde 92 oy aldı ama silâhlı güçler izin vermedi.

Vahdet Bey, anlatılanları hayretle dinledikten sonra:

-“*Zulüm ile abad olanın abiri berbad olur.*” derler.

Sıkışmanın son noktası, patlayıp boşalmadır. Sizinki de öyle olmuş, dedi.

Zaman epeyce ilerlemiş, cuma namazı vakti gelmişti. Birlikte camiye gittiler. Cuma hutbesi Vahdet Bey’in dikkatini çekti. İmam, hutbede Osmanlı Sultan’ının adını söylüyordu. Vahdet Bey, imamın arkasında duran ayyıldızlı Türk bayrağına uzun uzun baktı. Gözlerine inanamadı. Zihnini yokladı. Ay yıldızlı başka bir bayrak var mıydı? Hayır hayır! Kırmızı beyaz, ay yıldızlı bayrak, Türk bayrağıydı.

Dünyanın öbür ucundaki bir ülkede, Osmanlı hâlâ yaşıyordu.

Namazdan çıktıktan sonra, Hintli Ahmet:

-Yakup Amca’yı da alıp bize gidelim.

-Götürüp hesaba çekmesinler sakın!

Hintli Ahmet gülümsedi:

-Yok, merak etme! Bir şey olmaz. Halka, eskisi gibi zulüm yapmaya çekiniyorlar. Ama biz Yakup Amca’yı yine de evine götürürüz. Onun da, bizim de içimiz rahat olur.

Yakup Amca, evin önündeki bir sandalyeye oturmuş, misafirlerini bekliyordu. Onları görür görmez:

-Merak ettim be çocuklar! dedi.

Vahdet Bey, Yakup Amca’nın yanına gelerek koluna girdi. Yakup Amca, tok bir sesle Vahdet Bey’e:

-Vahdet Efendi! Daha etrafını tanımıyorsun. Onun için ister istemez seni merak ettim. Sen, Allah’ın bize emanetisin, dedi.

Yakup Amca'nın, bir baba şefkatini andıran sözleri, Vahdet Bey'i oldukça duygulandırmıştı. Yakup Amca'ya:

-Allah, benim karşıma da sizi çıkardı, dedi.

Aradan birkaç hafta geçti. Vahdet Bey, kendisi için bir ev kiraladı. Yakup Amca ve Hintli Ahmet'le bir aile gibi oldular.

Bir gün Vahdet Bey, Yakup Amca'yla sohbet ederken:

-Yakup Amca! Burada ne zaman okul açacağız? dedi.

Yakup Amca, ümitsiz bir tavırla:

-Vahdet Efendi! Bu iş için sana en az on sene gerekir. Bu ülkeye, bu zamana kadar yabancı sermaye girmedir. Bunlara anlatamazsın bu işi!

Vahdet Bey:

-Biz teklif edelim de onlar kabul etmezlerse etmesinler.

O gün bu konu böylece geçiştirildi. Zaten üzerinde durmaya da gerek yoktu. Çünkü bu konuda adım atmak bile mümkün değildi. Yakup Amca, o gün sohbet esnasında Vahdet Bey'e başından geçen bazı olayları anlattı. Vahdet Bey'in zor durumda kalmasını istemiyordu. Ona oğlu gibi davranıyordu. Sohbet ederlerken bir ara Vahdet Bey'e:

-Bak oğul! Bu ülke, çok zorluklar atlattı. Benim kardeşim, bu ülkede yirmi bir tane fabrikası olan bir insandı. 1962'de komünistler, ülke idaresini ele alınca bu fabrikaların hepsini bir gecede kamulaştırdılar. Yanıbaşımdeki komşumun dedesi burada doğmuş bir insandı. Çocukluğumdan beri tanırdım. Şimdi yaşamıyor. Allah rahmet eylesin, kendisi imanlı bir adamdı. Onun çocuğu bu ülkede, ancak 1990 yılından sonra vatandaşlık alabildi. Dedesi burada doğmuş, kendisi de buralı olan bu insana, sırf Müslüman olduğu için vatandaşlık vermediler. Adamcağız, yıllarca kaçak bir hâlde yaşadı.

Vahdet Bey, Yakup Amca'dan duyduklarına inanmakta zorlandı. Uzun süre zihnini toparlayamadı. Aradan birkaç

gün geçti. Vahdet Bey, Hintli Ahmet'i telefonla arayıp kendi evine davet etti. Sohbet sırasında Hintli Ahmet'e, Yakup Amca'dan duyduklarını anlattı.

Hintli Ahmet, Vahdet Bey'e:

-Yakup Amca, bu ülkede çok şey gördü. Sizin ondan öğreneceğiniz çok şey var. Benim komşum, pahalı sigara içiyor ve evini boyattı diye günlerce sorgulandı. *"Bu parayı nereden buluyorsun?"* diye anasından emdiği sütü burnundan getirdiler.

Vahdet Bey, Hintli Ahmet'in söyledikleriyle hepten şaşkına döndü.

-İnsan olmak çok zor, dedi.

Hintli Ahmet:

-Evet öyle! Ne yapalım? Başka çaremiz yok!

-Çareler tükenmez.

-Ne yapabiliriz ki?

-Okul açabiliriz.

-Yahu bırak bu sevdayı! Okul açıp ne yapacaksın?

-İnsanlığa hizmet edeceğim.

Hintli Ahmet, itiraz etmedi. Vahdet Bey'in söyledikleri karşısında sadece dudağını büktü.

Vahdet Bey:

-Bir işi başarmak, o işi başarabileceğine inanmaya bağlıdır, dedi. Sen de, benimle beraber bu işe inanırsan, Allah kapıları yüzümüze kapatmaz. İnsanlığın tüketildiği ülkede Osmanlı'nın ruhu hâlâ yaşıyor. Allah'ın izniyle biz bu okulu burada açarız. Şimdi kalkıp Yakup Amca'ya gidelim.

Yakup Amca, akşamın ilerleyen saatinde misafirlerini görünce hem memnun oldu hem de endişelendi. Vahdet Bey, Yakup Amca'nın endişesini sezmişti.

-Yakup Amca, buraya gelişimizin bir nedeni var, dedi.

-Neymiş o?

-Okul açacağız.

-Vahdet Efendi! Ben sana yaşadıklarımı ve yaşananları söylüyorum. Söylediklerimin hepsi doğrudur. Bu ülkede Müslüman'a kolay kolay iş yaptırmazlar.

-Yakup Amca! Şimdi size düşen bir iş var: Ben dua edeceğim, siz "Amin" diyeceksiniz. Gerisi bizi çok da ilgilendirmiyor. Tamam mı?

Yakup Amca, çaresizlik içinde:

-Peki, öyle olsun bakalım, dedi.

O günden sonra sohbetlerin konusu hep "okul" oldu.

Bir gün Vahdet Bey, Yakup Amca'yla Hintli Ahmet'i yemeğe davet etti. Onlar gelmeden önce masayı güzelce donattı. Misafirlerini sofraya aldıktan sonra onlara hitaben bir konuşma yaptı:

-Bugün bu ülke, tarihî bir karar verdi. Okul açmak istediğimi söyledim. Kabul ettiler.

Yakup Amca, Vahdet Bey'in sözünü kesti:

-Nasıl oldu bu iş?

-Devlet dairesine bir iş için gitmiştim. Benim yabancı olduğumu fark eden bir kişi bana, merak ettiği bazı sorular sordu. Ben de ona merak ettiklerimi sordum.

-Okul açacağım, dedin; onlar da izin verdiler öyle mi?

-Hayır! Öyle demedim Yakup Amca! "Dünya küreselleşiyor." diye söze başladım. Sonra da şöyle devam ettim: "Çok uluslu şirketler bütün dünyada yaygınlaşıyor. Siz yabancı sermayeyi ülkenize davet etmeyi düşünümüyor musunuz?" Orada görevli bir memur dedi ki:

-Bu konu geçenlerde ülke idaresinde enine boyuna tartışıldı. Aslında biz de yabancı sermayeyi davet etmek istiyoruz ama işe nereden başlayacağımızı bilmiyoruz.

Memura dedim ki:

-Benden başlayabilirsiniz.

-Nasıl yani? Siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?

-Okul açmayı düşünüyorum.

-Okulla ülkeye ne kadar sermaye gelecek ki?

-En büyük sermaye okuldur. Bakın anlatayım: Ben, okul açmaları için Türkiye'den buraya bazı iş adamlarını davet edeceğim. Onlar burada okul açılmasına katkıda bulununca, bu vesileyle birçok kez buraya gelip gidecekler. Daha sonra da iş adamı arkadaşlarıyla her fırsatta bu ülkeyi görmeye gelecekler. Burada Türk okulu olduğu için, her sene birçok iş adamını buraya davet edeceğiz ve onlar bu ülkede ne yapabileceklerini araştıracaklar. Böylece birçok alanda iş yapma imkânı doğmuş olacak.

-Peki, sonra ne oldu?

-Sonra o memur telefonla bir yeri aradı ve benim dediklerimi üst makama anlattı. Onlar da bu teklifi çok beğenmişler ve “tamam” demişler.

Vahdet Bey'in konuşması bitince Yakup Amca, gözleri dolu dolu ayağa kalktı:

-Sen, bize Osmanlı'dan miras kaldın, dedi.

Vahdet Bey:

-Galiba öyle Yakup Amca, dedi. Ben buraya gelirken, hâlâ Osmanlı sultanı adına hutbe okunduğunu bilmiyordum. Onların ruhu bu ülkede yaşarken biz gelmişiz!

Gelecek yılın başında okulun, eğitime başlayacağına dair devlet yetkililerine söz verildi. Denildiği gibi de oldu. Okulun, Türkler tarafından açıldığını duyan Müslümanların hepsi memnun olmuşlardı. Müslüman olmayan halk ise olan bitenleri merakla izliyordu. Vahdet Bey, bir yandan okulun eğitim ve öğretimiyle uğraşırken diğer yandan ülkenin fakir halkına yardımcı olmanın yollarını araştırıyordu.

Avustralya'da etin ucuz olduğunu, orada yaşayan insanların et ihtiyacı olmadığını öğrendi. Avustralyalı Müslüman-

lara ulaşmak istiyordu. Avustralya'da açılan Türk okulu yetkilileriyle bağlantı kurdu. Ülke halkının durumunu onlara anlattı. Onlar da bunu kendilerine görev kabul edeceklerini söylediler. İlk kurban bayramında, tonlarca et, gemiyle Burma'ya ulaştı. Vahdet Bey; Yakup Amca ve Hintli Ahmet'le bir araya gelip durum değerlendirmesi yaptı. Din, dil ve ırk farkı gözetmeksizin ulaşabildikleri bütün fakirlere bu eti dağıtacaklardı.

Et ihtiyacı olan herkes, gelip okuldan et alabilecekti. Dağıtım sırasında okulun önü ana-baba gününe dönmüştü. Bastona dayanarak yürüyen yaşlı bir kadın, Vahdet Bey'den kendi payına düşen eti aldıktan sonra ağlamaya başladı. Vahdet Bey, önce yanlış bir iş yaptığını düşündü.

-Ne oldu teyze? diye sordu.

Yaşlı kadın:

-Bu etleri kim dağıtıyor?

-Yeni açılan Türk okulu.

Kadın, gözü yaşlı geri dönerken Vahdet Bey sordu:

-En son ne zaman et yediniz teyze?

Kadın hıçkırıklara boğulmuş bir hâlde:

-Hatırlamıyorum, diyebildi.

Gördüğü manzara karşısında, Vahdet Bey de gözyaşlarını tutamadı. Kendi kendine:

-Allah'ım! Senden bir dileğim var: Bana Avustralya'ya gitmeyi ve bu yardımları gönderen Müslümanlara orada teşekkür etmeyi nasip et!

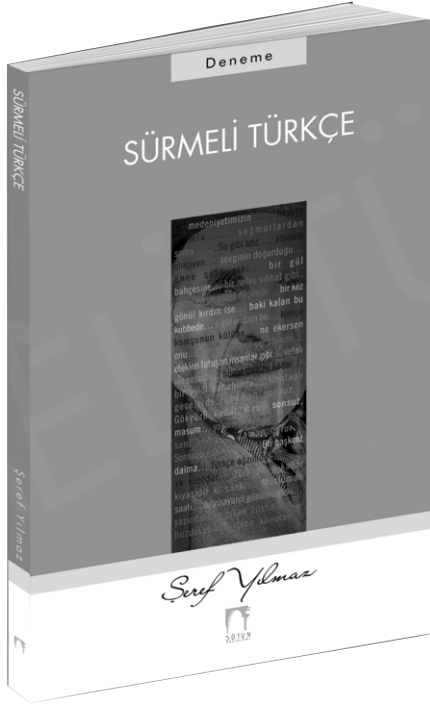
Bir gün Vahdet Bey'in Avustralya'ya geleceği haberi duyuldu. Bir gemide, kermes ve dayanışma gecesi olacaktı. Bu, Avustralya'da yaşayan Türklerin katılacağı bir geceydi. Vahdet Bey, mikrofona davet edildi.

-Dualarım kabul oldul diye söze başladı. Sonra da:

-Fakirlikten kıvranan bir ülkeye, sizin yardımlarınız yeniden hayat verdi, diye sözüne devam etti.

Buradan giden yardımları; nereye, nasıl dağıttıklarını anlattı. Herkese teşekkür etti. Yandaki sandalyede oturan birisi, hem gözyaşını siliyor hem de şöyle diyordu:

-Bu soluklar, bir gün bütün dünyaya yeniden hayat verecek.

Şeref Yılmaz'a göre “Dil, kimliğin fanusudur; bir milletin doğduğu andan bugüne kadar getirdiği birikimlerin sözle ifadesidir; varlığını sözle haykırmasıdır.” Fazıl Hüsni Dağlarca'ya göre “Türkçe bizim ses bayrağımızdır.” Yahya Kemal'e göre “Türkçe, ağızımızda annemizin ak sütüdür.” Nevai, Fuzuli, Baki, Nedim ve Dede Efendi gibi dev sanatkarlar hep Türkçe konuşup yazdı; en güzel eserlerini Türk dilinde ortaya koydu. Şeref Yılmaz bu denemelerinde Türkçenin anlam zenginliğini, ifade gücünü, ana dili güzel ve doğru konuşmanın önemini örneklerle ortaya koyuyor. Türkçenin vefasına, büyüklüğüne, gücüne inananlar bu kitapta gönüllerinin sesini bulacaklardır.

Erguvan Hasreti, Türk edebiyatının deneme ustalarına telmihlerde bulunan ve onlara sırtını dayayan denemelerden oluşuyor. Kitapta; şiirden edebiyata, ondan hüznün ve edep anlayışına kadar pek çok konu ele alınıyor. Zaman zaman bilinçlice ironiye başvuran yazar, bazen tebessüm ettirirken bazen hüznülendiriyor. Konular farklı olsa da bütün denemelerde değişmeyen bir tema var: Hasret... Yazarın şair kimliğinden ötürü, erguvana yüklediği anlam ve zaman zaman hissedilen duygusallık, okuru farklı bir atmosfere çekiyor. Edebiyatın, şiir maviliğindeki koylarında gezinti yaptırıyor Erguvan Hasreti. Bir gündönümü öncesi, hayata yeniden yelken açmak istiyor-sanız aradığınız engin denizi bu denemelerde bulacaksınız.